

Besluitvormingsuitvoeringsmethode Wbb (BUM Wbb)

Toetsen en beschikken in het kader van de Wbb

**Deze Besluitvormingsuitvoeringsmethode Wbb (versie 1.0)
is op 14 oktober 2010 vastgesteld door het
Centraal College van Deskundigen (CCvD) Bodembeheer,
ondergebracht bij de
Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB)
te Gouda**

Kenmerk SIKB-officiële doc_S_10_43983

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding	4
1.1	Doel en reikwijdte	4
1.2	Status.....	5
1.3	Relatie met andere documenten	6
1.4	Leeswijzer	6
2	Toetslijst Ernst & Spoed	7
2.1	De Toetslijst Ernst & Spoed en de NTA 5755	7
2.2	Uitgangspunten Toetslijst Ernst & Spoed	9
2.3	Uitwerking Toetslijst Ernst & Spoed	10
3	Toetslijst Saneringsplan.....	15
3.1	De Toetslijst Saneringsplan en de Richtlijn Inhoud Saneringsplan	15
3.2	Uitgangspunten Toetslijst Saneringsplan	15
3.3	Uitwerking Toetslijst Saneringsplan	16
4	Toetslijst Saneringsverslag	24
4.1	De Toetslijst Saneringsverslag en de BRL 6000	24
4.2	Uitgangspunten Toetslijst Saneringsverslag	24
4.3	Uitwerking Toetslijst Saneringsverslag	25
5	Toetslijst Nazorgplan	28
5.1	De Toetslijst Nazorgplan en de BRL 6000	28
5.2	Uitgangspunten Toetslijst Nazorgplan	28
5.3	Uitwerking Toetslijst Nazorgplan.....	29
6	Beschikkingen.....	32
6.1	Vaststelling ernst en spoed	32
6.1.1	Inleiding	32
6.1.2	Onderwerpen in een beschikking.....	32
6.1.2.3	Overwegingen	34
6.1.2.4	Procedurele aspecten	35
6.1.3	Overige informatie	35
6.2	Instemming saneringsplan.....	36
6.2.1	Inleiding	36
6.2.2	Onderwerpen in een beschikking.....	36
6.2.2.1	Aanleiding.....	37
6.2.2.2	Besluit en voorschriften	37
6.2.2.3	Overwegingen	38
6.2.2.4	Procedurele aspecten	38
6.2.3	Overige informatie	38
6.3	Instemming saneringsverslag	40
6.3.1	Inleiding	40
6.3.2	Onderwerpen in een beschikking.....	41
6.3.2.1	Aanleiding.....	41
6.3.2.2	Besluit.....	41
6.3.2.3	Overwegingen	42
6.3.2.6	Procedurele aspecten	42
6.3.3	Overige informatie	42
6.4	Instemming nazorgplan.....	43
6.4.1	Inleiding	43
6.4.2	Onderwerpen in een beschikking.....	43
6.4.2.1	Aanleiding.....	44
6.4.2.3	Overwegingen	45

6.4.2.6	Procedurele aspecten	46
6.4.3	Overige informatie	46
7	Begrippen	47
	Bijlage 1: Jurisprudentie inzake toets bevoegd gezag van saneringsplan aan saneringsdoelstelling (art. 38 Wbb)	50
	Bijlage 2: Toetsing Proces van Nader Bodemonderzoek	55

Eigendomsrecht

Deze besluitvormingsuitvoeringsmethode is opgesteld in opdracht van en uitgegeven door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer, Postbus 420, 2800 AK Gouda. Het document wordt inhoudelijk beheerd door het Centraal College van Deskundigen (CCvD) Bodembeheer, ondergebracht bij de SIKB te Gouda. De actuele versie van de besluitvormingsuitvoeringsmethode staat op de website van de SIKB en is op elektronische wijze tegen ongewenste aanpassingen beschermd. Het is niet toegestaan om wijzigingen aan te brengen in de originele en door het CCvD Bodembeheer goedgekeurde en vastgestelde teksten opdat er rechten aan ontleend kunnen worden.

Vrijwaring

De SIKB is behoudens in geval van opzet of grove schuld niet aansprakelijk voor schade die bij de gebruiker of derden ontstaat door het toepassen van deze besluitvormingsuitvoeringsmethode met bijbehorende protocollen en het gebruik van deze besluitvormingsuitvoeringsmethode.

© Copyright SIKB

Bestelwijze

Deze besluitvormingsuitvoeringsmethode is in digitale vorm kosteloos te verkrijgen via de website van de SIKB: www.sikb.nl. Een ingebonden versie van deze beoordelingsrichtlijn kunt u bestellen tegen kosten, op te vragen bij de SIKB, Postbus 420, 2800 AK Gouda, e-mail: info@sikb.nl, fax: 0182-540676.

Updateservice

Vastgestelde mutaties in deze besluitvormingsuitvoeringsmethode door het CCvD Bodembeheer kunt u verkrijgen bij de SIKB, aanmelden via www.sikb.nl. Bij de SIKB kunt u ook terecht voor het verzoek tot toezending per post van de reguliere nieuwsbrief info@SIKB.

Helpdesk/gebruiksaanwijzing

Voor vragen over inhoud en toepassing kunt u terecht bij de SIKB: info@SIKB.nl.

1 INLEIDING

1.1 Doel en reikwijdte

Doel

De BUM Wbb is een richtlijn (werkdocument), bestemd voor het bevoegd gezag Wbb. Hij beperkt de beleidsvrijheid op grond van de Wet bodembescherming niet.

Het doel van de BUM Wbb is het proces van toetsen en beschikken in het kader van de Wet bodembescherming, daar waar mogelijk, te uniformeren en kwaliteitscriteria te introduceren voor de besluitvorming. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan de vergroting van de efficiëntie van de uitvoering van de bodemsanering.

Als ambitie is geformuleerd dat in 75% van de situaties die niet onder BUS vallen, toepassing van de BUM moet leiden tot een verbetering van de efficiëntie. De basis voor de toegepaste uniformering en standaardisering is dat er vertrouwen bestaat in de toepassing van de techniek en in het soepel en voorspelbaar verloop van de sanering. Hierdoor kan worden volstaan met een beperkte aanlevering en afstemming van gegevens.

In de BUM Wbb worden hiertoe twee instrumenten aangereikt:

- **Toetslijsten.** De toetslijsten geven inzicht in de essentiële gegevens die noodzakelijk zijn om een beschikking te kunnen verlenen. Tevens staan in de toetslijsten de essentiële elementen voor handhaving op de uitvoering van de beschikking. Uitgangspunt is dat essentiële gegevens alleen gebaseerd kunnen worden op bestaande wettelijke vereisten. Per toetslijst is aangegeven welke wettelijke vereisten ten grondslag liggen aan de essentiële gegevens.
- **Een model voor uniformering van de beschikkingen.** Het betreft een model voor uniformering op inhoud en opbouw, niet op vorm. Het model bouwt voort op de toetslijsten. In het model worden ook nadere handvatten voor toezicht en handhaving gegeven.

Bij de toetslijsten wordt opgemerkt, dat aanlevering van de essentiële gegevens niet automatisch leidt tot een positieve beschikking. Wel dient de aanvraag in behandeling te worden genomen.

Naast de gegevens die expliciet in de wet worden genoemd, kent de Wbb Provinciale Staten (of Gemeenteraad) de bevoegdheid toe om nadere regels te stellen omtrent de gegevens die in het saneringsplan (art. 39 lid 1, laatste volzin), in het saneringsverslag (artikel 39c lid 3) en in het nazorgplan (art. 39d lid 3) worden opgenomen. Deze gegevens moeten beperkt blijven tot gegevens die nodig zijn om een instemmingsbeschikking te kunnen nemen. Andere redenen voor het vragen van deze gegevens (bijv. vanwege beleidsredenen) zijn niet toegestaan. Zie daarvoor ook de jurisprudentie van de ABRS, opgenomen in bijlage 1.

Bij het model voor uniformering van de beschikkingen is aangegeven of, en zo ja, het bevoegd gezag (Gedeputeerde Staten of B&W) voorschriften aan de beschikking mag verbinden. Daarvan zijn voorbeelden opgenomen. In hoofdstuk 6 (Bodemsanering) van de Model Provinciale Milieu Verordening (5^e tranche, versie mei 2008) zijn in artikel 6.5 meldingsverplichtingen opgenomen. Deze verplichtingen zijn vergelijkbaar met de voorbeelden die in hoofdstuk 6 van deze BUM zijn opgenomen ten behoeve van de voorschriften die door het bevoegd gezag kunnen worden verbonden aan de beschikking.

Reikwijdte

De BUM Wbb is van toepassing op de beschikkingsmomenten in het kader van de saneringsparagraaf Wbb. De volgende beschikkingsmomenten zijn in deze paragraaf vastgelegd:

- de vaststelling van ernst en spoed,
- de instemming met het saneringsplan,
- de instemming met het saneringsverslag en
- de instemming met het nazorgplan.

De voorgestelde uniforme toetsingsmethodiek/richtlijn is derhalve van toepassing op het overgrote deel van de saneringssituaties. Het doel is echter niet om per se alle situaties af te dekken.

De toetsingsmethodiek is (nog) niet van toepassing op:

- *BUS-saneringsplannen*. De BUM Wbb gaat verder waar de BUS-regeling ophoudt. Dit houdt concreet in dat de toetslijst voor de beschikking op het saneringsplan niet in de plaats komt van de BUS-meldingsformulieren. De Toetslijst voor de beschikking op het saneringsverslag is echter weer wel van toepassing op BUS-saneringen aangezien hieraan in de BUS-regeling geen invulling is gegeven.
- *waterbodemonverontreinigingen*
- *complexe¹ verontreinigings- en saneringsgevallen*. Complexe gevallen waarbij een minder groot vertrouwen bestaat in de toepassing van de voorgestelde saneringstechniek en/of in het soepel en voorspelbaar verloop van de sanering. Voor deze situaties kan het aanleveren van een diepgaandere onderbouwing van keuze van saneringsdoelstelling en/of -methode wenselijk zijn. Ook zullen in dat geval verdergaande afspraken en afstemming gewenst zijn met betrekking tot de begeleiding van het saneringsproces en over terugvalscenario's.

1.2 Status

De BUM Wbb is een richtlijn (werkdocument) voor het bevoegd gezag Wbb. Hij beperkt de beleidsvrijheid op grond van de Wet bodembescherming niet. Het bevoegd gezag kan op basis van en binnen de grenzen van de Wbb aanvullende eisen stellen. Men kan ook uit hoofde van andere regelgeving eisen stellen.

Deze aanvullende eisen zijn in de BUM Wbb niet meegenomen. De BUM Wbb brengt alleen de wettelijke Wbb-eisen en de consequenties van uitspraken van de Raad van State (zie bijlage 1) in beeld. Op basis daarvan zijn in de BUM die punten benoemd waaraan het bevoegd gezag Wbb een aanvraag tot beschikking toetst.

In de afgelopen jaren heeft de Raad van State een aantal uitspraken gedaan waardoor meer duidelijkheid is gekomen over de ruimte die het bevoegd gezag Wbb heeft bij de toetsing van het saneringsplan en het saneringsverslag in het kader van de Wbb.

De rode draad in de uitspraken is dat het bevoegd gezag het ingediende saneringsplan alleen mag beoordelen op basis van de saneringsdoelstellingen genoemd in art. 38 lid 1 Wbb. Andere aspecten mogen niet worden meegenomen, althans niet in het kader van de vraag of er ingestemd kan worden met het saneringsplan. Dit heeft tevens

---

¹ Wanneer een saneringstechniek wordt ingezet, die is behandeld in de Richtlijn herstel en beheer (water)bodems, wordt onderscheid gemaakt in bewezen en niet-bewezen technieken. Indien een techniek volgens de Richtlijn herstel en beheer (water)bodems niet toepasbaar is, gegeven de bodemopbouw en saneringsdoelstelling, wordt de sanering als complex beschouwd en valt deze buiten de reikwijdte van deze BUM. Ook wanneer een saneringstechniek wordt ingezet, die niet in de Richtlijn herstel en beheer (water)bodems is behandeld, wordt de sanering als complex beschouwd en valt deze buiten deze BUM.

gevolgen voor de ruimte die het bevoegd gezag heeft om nadere regels te stellen omtrent de gegevens die in het saneringsplan worden opgenomen. Meer informatie zie bijlage 1.

1.3 Relatie met andere documenten

De BUM Wbb is een van de instrumenten voor verbetering van de kwaliteit, doelmatigheid en efficiëntie van het bodemsaneringsproces in de gehele keten.

Andere instrumenten binnen de saneringsketen zijn:

- *BRL SIKB 6000, BRL SIKB 7000, alsmede de toekomstige BRL SIKB 5000*: instrumenten ter verbetering van de advies- en uitvoeringsaspecten binnen de saneringsketen.
- *Richtlijn herstel en beheer (water)bodemkwaliteit*: instrument ter verbetering van de verankering van de technisch-inhoudelijke aspecten van onderzoeks- en saneringstechnieken.
De BUM bevat dergelijke saneringstechnieken niet. De Richtlijn herstel en beheer (water)bodemkwaliteit biedt een goed bruikbaar overzicht van de inzetbaarheid van de meest gangbare bodemsaneringstechnieken (gegeven de verontreinigings situatie, bodemopbouw en de saneringsdoelstelling).

1.4 Leeswijzer

In deze BUM worden twee instrumenten gepresenteerd, namelijk de toetslijsten voor beschikkingsmomenten en een (harmonisatie)model voor de uniformering van beschikkingen.

De toetslijsten worden in hoofdstuk 2 tot en met hoofdstuk 5 gepresenteerd.

- Het **vaststellen van ernst en spoed** wordt in hoofdstuk 2 behandeld
- **Instemming saneringsplan** is onderwerp van hoofdstuk 3. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende saneringssituaties:
  - gewone sanering (sanering van het gehele bodemverontreinigingsgeval; uitvoering van de sanering start direct na instemming met het saneringsplan);
  - wijziging uitvoering sanering;
  - deelsanering (niet het gehele geval, wel na instemming saneringsplan direct uitvoering);
  - gefaseerde sanering (deel of volledige sanering, maar niet direct gehele uitvoering).
- Hoofdstuk 4 gaat in op de **beoordeling van de uitgevoerde sanering** (beschikking op het saneringsverslag). De toetsingsmethodiek maakt onderscheid tussen:
  - evaluatie van een gewone sanering;
  - evaluatie van een deelsanering.
- **Nazorgplan** (hoofdstuk 5)

De (harmonisatie)modellen voor de uniformering van de beschikking zijn in hoofdstuk 6 opgenomen. Voor elk van de vier beschikkingsmomenten is een model opgenomen.

Gehanteerde begrippen worden toegelicht in hoofdstuk 7.

2 TOETSLIJST ERNST & SPOED

2.1 De Toetslijst Ernst & Spoed en de NTA 5755

In dit hoofdstuk is de Toetslijst Ernst & Spoed opgenomen. Met de Toetslijst kan worden bepaald of een nader onderzoek dat volgens de wettelijke eisen is uitgevoerd van voldoende kwaliteit is, zodat het bevoegde gezag conform de Wet bodembescherming en onderliggende regelgeving (eventueel aangevuld met vastgesteld decentraal beleid) een verantwoord besluit kan nemen over de volgende vragen:

- is sprake van een geval van ernstige bodemverontreiniging?
- dient met spoed te worden gesaneerd?

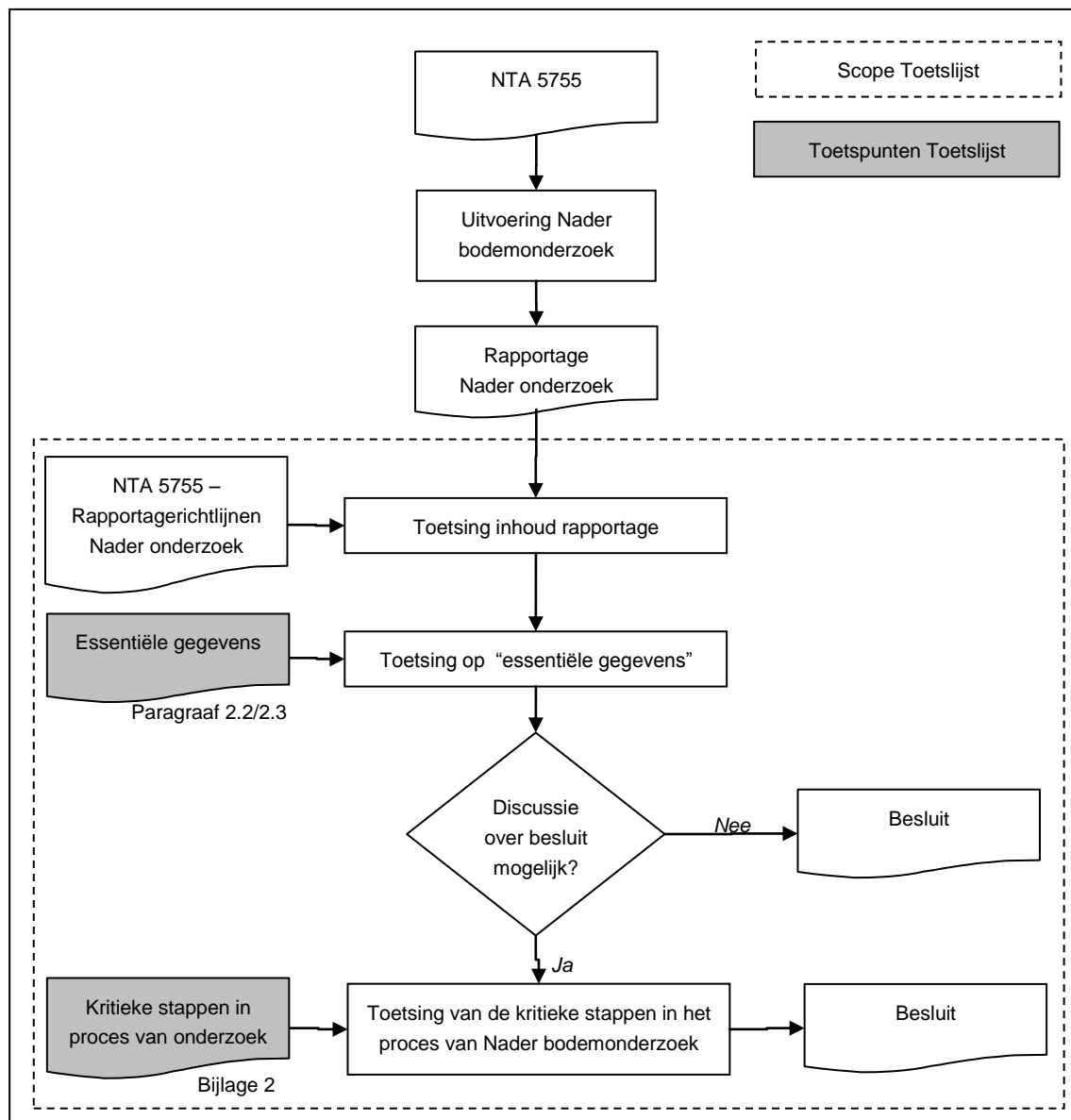
De NTA 5755 beschrijft de werkwijze voor het opstellen van de onderzoeksstrategie voor een nader onderzoek, gericht op een vermoedelijk geval van ernstige verontreiniging. De NTA focust zich op de beantwoording van de bovenstaande vragen. Hiernaast geeft de NTA 5755 aanwijzingen voor nader onderzoek naar de bepaling van de omvang en in het kader van de zorgplicht Wet bodembescherming/Wet milieubeheer.

De Toetslijst Ernst & Spoed en de NTA 5755 sluiten qua opbouw op elkaar aan.

Besluit over onderzoeksrapportage

Het bevoegd gezag Wbb neemt een besluit over een onderzoeksrapportage. De Toetslijst Ernst & Spoed geeft handreikingen om die onderzoeksrapportage te toetsen. Het volgende schema geeft de te onderscheiden onderdelen van het toetsen en de relatie met de NTA 5755 weer.

Figuur 2.1: Te onderscheiden onderdelen van de Toetslijst Ernst & Spoed

Essentiële gegevens voor het besluit (zie paragraaf 2.2 en 2.3)

Dit onderdeel bevat de kernpunten waarop een onderzoek getoetst moet worden om een verantwoord besluit te kunnen nemen. De toetscriteria volgen direct uit van toepassing zijnde wettelijke regelingen.

Er zijn 2 situaties onderscheiden. Als over de toepassing van deze kernpunten voor een specifiek geval geen discussie mogelijk is en het evident is dat over het nader bodemonderzoek een besluit kan worden genomen, voegt het verder in detail kijken naar de onderzoeksrapportage (toetsing van het "proces") niets toe aan het besluit.

Indien op basis van de essentiële gegevens geen verantwoord besluit genomen kan worden, moet het doorlopen proces van het nader onderzoek getoetst worden.

Toetsing van het "proces" (zie bijlage 2)

Tijdens het uitvoeren van het nader bodemonderzoek wordt een proces met verschillende stappen doorlopen (bijv. vaststellen onderzoeksdoel, bepalen informatiebehoefte, bepalen onderzoekstrategie, uitvoering onderzoek, rapportage).

De uitvoering van een nader onderzoek loopt veelal niet zoals die in de onderzoekstrategie vooraf wordt uitgedacht. Vaak treden afwijkingen op, worden oplossingen toegepast om deze afwijkingen te compenseren en kan de onderzoekstrategie worden bijgesteld op basis van bijvoorbeeld praktische beperkingen. Al deze elementen die tijdens het proces van bodemonderzoek spelen, zijn kritisch voor het eindresultaat van een nader bodemonderzoek. Als er onduidelijkheid is over de kwaliteit van het bodemonderzoek kan uit de beoordeling van de onderdelen van dit proces argumentatie worden gehaald om een onderzoeksrapportage goed te keuren. Het spreekt voor zich dat de onderzoeksrapportage deze argumentatie moet aandragen.

Hoe meer toetspunten positief doorlopen worden hoe meer vertrouwen de resultaten van het bodemonderzoek geven.

Bij de procestoetsing wordt een beroep gedaan op algemene rechtsbeginselen als 'redelijkheid' en 'billijkheid' van de eisen die aan een nader onderzoek kunnen worden gesteld. Ook wordt een beroep gedaan op de expertise van de adviseur – die de onderzoeksresultaten moet verantwoorden – en de toetsers – die de onderzoeksresultaten in redelijkheid en billijkheid en met kennis van zaken moet toetsen.

De NTA 5755 werkt aan de hand van een 'processchema van bodemonderzoek'. De Toetslijst Ernst & Spoed volgt het zelfde schema voor zover er elementen in zitten die bepalend zijn voor de beoordeling van een nader bodemonderzoek. Meer hierover zie bijlage 2.

2.2 Uitgangspunten Toetslijst Ernst & Spoed

Het bevoegd gezag Wbb toetst het nader onderzoek in het kader van artikel 37 (lid 1 en 2) van de Wbb voor de vaststelling van ernst en spoed. De toetsing vindt plaats op basis van een pakket aan wettelijk vereiste gegevens die een beschikkingsaanvrager bij de beschikkingsaanvraag overhandigt. Dit pakket wordt aangeduid als de essentiële gegevens. Ten behoeve van de toetsing zijn de essentiële gegevens vertaald in toetsingscriteria, die terugkomen in de Toetslijst Ernst & Spoed.

Het pakket aan essentiële gegevens is bepaald op basis van de volgende wet- en regelgeving:

- De Algemene wet bestuursrecht (Awb)
- de Wet bodembescherming (Wbb)
- de Circulaire bodemsanering 2009 (hierna te noemen Circulaire)
- Besluit bodemkwaliteit, hoofdstuk 2 (erkenningregeling 'KWALIBO')
- de Regeling beperkingenregistratie Wet bodembescherming

Uitgangspunten

Bodemonderzoeken die worden uitgevoerd in het kader van een saneringsplan (bijvoorbeeld het afperken van de verontreiniging tot aan saneringsgrenswaarden en waar al een besluit is genomen op ernst en noodzaak van een spoedige sanering) worden niet meegenomen in deze Toetslijst Ernst & Spoed omdat deze worden meegenomen in het kader van de toets op het saneringsplan. Bovendien zijn de

onderzoeken over het algemeen afgestemd op de locatiespecifieke saneringsdoelstelling en de handelingen die plaatsvinden in het kader van de sanering.

Niet meegenomen

Naast de Wbb en Circulaire kan er ook vanuit andere bestuursrechtelijke kaders behoefte zijn aan informatie over bodemsanering. Te denken valt aan de WOB en afspraken in het kader van het jaarverslag bodemsanering.

De WOB heeft betrekking op het beschikbaar stellen van informatie die de overheid vanuit andere kaders ter beschikking krijgt. De aanleveringen in het kader van de monitoring (jaarverslag bodemsanering) hebben vooral betrekking op de voortgang in termen van aantal uitgevoerde onderzoeken en verleende beschikkingen. De WOB en afspraken in het kader van het jaarverslag leiden derhalve niet tot meer essentiële gegevens ten opzichte van hetgeen op basis van de Wbb en de Circulaire reeds wordt gevraagd.

Aanvullende eisen vanuit decentraal beleid en regelgeving (zoals de provinciale milieuverordening, de gemeentelijke bodemsaneringsverordening en meldingsformulieren ten behoeve van eigen monitoring) behoren niet tot de essentiële gegevens. Deze zijn, met uitzondering van enkele attenderingen, niet in de vertaling naar de toetscriteria meegenomen.

2.3 Uitwerking Toetslijst Ernst & Spoed

De tabel op de volgende pagina's vormt de toetslijst voor de beschikking ernst en spoed op het nader onderzoek. De gehanteerde kolommen zijn hieronder kort toegelicht.

Eisen aan aanvraag beschikking of melding vanuit wet- en regelgeving

In de kolom "eisen aan aanvraag beschikking of melding" zijn de wettelijke eisen per type beschikking weergegeven. Op basis van deze wettelijke eisen is de informatievraag (-behoefte) bij beschikkingverlening (essentiële gegevens) bepaald.

Toetscriteria

De informatievraag is in de wet in vrij algemene termen omschreven en laat ruimte voor interpretatie bij overheden en adviesbureaus. In de kolom "Toetscriteria" zijn de criteria opgenomen aan de hand waarvan kan worden afgevinkt of de vraag op de juiste manier is beantwoord. Bij het uitwerken van de criteria is gekeken naar onder andere de toelichting bij de wetsartikelen en de gangbare praktijk.

Toelichting/aandachtspunten

In de laatste kolom is, waar zinvol, een toelichting gegeven bij de gemaakte keuzes bij invulling van de toetscriteria.

Type beschikking	Eisen aan aanvraag beschikking of melding vanuit wet- en regelgeving	Toetscriteria (Wbb)	Toelichting/aandachtspunten
Elk onderzoek Awb Art 4:2 Art 21 Bbk (KWALIBO)	<ul style="list-style-type: none"> • Awb: <ul style="list-style-type: none"> – Wie is adressant van de beschikking. – Op welk grondgebied heeft het plan/verslag betrekking. – Type beschikking. • Hoofdstuk 2 Bbk (KWALIBO) <ul style="list-style-type: none"> – Geen aanvragen in behandeling nemen van niet erkende bodemintermediairs. – Organisatorische en juridische eisen aan de uitvoerende (functiescheiding op grond van artikel 17 van het besluit). 	<ol style="list-style-type: none"> 1 <i>NAW gegevens melder (inclusief eventuele machtiging)</i> 2 <i>Ligging locatie (kadastrale aanduiding)</i> 3 <i>Type beschikking:</i> <ul style="list-style-type: none"> – Is de verontreiniging voor 1987 ontstaan? – Wordt de beschikking voor het hele geval aangevraagd of voor een deel? 4 <i>Is informatie aangeleverd door erkende bodemintermediairs?</i> 5 <i>Heeft de uitvoerende instelling of persoon een zakelijk of persoonlijk recht met betrekking tot de bodem waarop het onderzoek wordt uitgevoerd ?</i> 	<p>Hierbij passen vragen zoals :</p> <ul style="list-style-type: none"> – Is een overzicht opgenomen van de ten aanzien van het veldwerk en de laboratoriumwerkzaamheden van toepassing zijnde protocollen ? – Is een lijst opgenomen met de namen van ingezette gecertificeerde/geaccrediteerde bedrijven en medewerkers ? – Is een verklaring opgenomen dat de verrichte handeling(en) geen betrekking heeft (hebben) tot bodem, waarop deze instelling of persoon een persoonlijk of zakelijk recht heeft ? <p>Er zijn echter ook onderzoeken van voor 2007, die gebruikt kunnen worden voor de beschikkingsaanvraag. Hiervoor geldt niet de erkenningsregeling.</p>
Ernstig geval : Beschikking geval van ernstige bodemverontreiniging en noodzaak spoedige sanering Art. 29 lid 1, 37 en 55	<ul style="list-style-type: none"> • Nader onderzoek: invulling vanuit Wbb: Nader onderzoek waaruit blijkt of sprake is van een geval van verontreiniging waarbij de bodem zodanig is of dreigt te worden verontreinigd, dat de functionele eigenschappen die de bodem voor mens, plant of dier heeft, ernstig zijn of dreigen te worden verminderd en waaruit blijkt of het huidige dan wel voorgenomen gebruik van de bodem of de mogelijke verspreiding van de verontreiniging leiden tot zodanige risico's voor mens, plant of dier dat spoedige sanering noodzakelijk is. 		<p>De mogelijkheid om een beschikking 'niet ernstig' te nemen wordt in de praktijk alleen op verzoek uitgevoerd.</p>

Type beschikking	Eisen aan aanvraag beschikking of melding vanuit wet- en regelgeving	Toetscriteria (Wbb)	Toelichting/aandachtspunten
Wbb + Circulaire bodemsanering 2009	<ul style="list-style-type: none"> • Nader onderzoek: eisen op grond van de Circulaire bodemsanering 2009: a) Nader onderzoek Onderzoek waaruit blijkt in hoeverre sprake is van een geval van ernstige verontreiniging om één van de volgende redenen: <ul style="list-style-type: none"> – voor ten minste één stof is de gemiddelde gemeten concentratie van minimaal 25 m³ bodemvolume in het geval van bodemverontreiniging, of 100 m³ poriënverzadigd bodemvolume in het geval van een grondwaterverontreiniging, hoger dan de interventiewaarde; – bij gevoelige situaties (moestuin/volkstuin of plaatsen waar vluchtige verbindingen aanwezig zijn in combinatie met hoge grondwaterstanden en/of in de onverzadigde zone onder bebouwing) en onaanvaardbaar risico voor mens, plant of dier, onafhankelijk van het overschrijden van de interventiewaarde; – bij asbest: grond met een gehalte aan asbest boven de interventiewaarde (100 mg/kg d.s. (gewogen)), onafhankelijk van het volume; – bij niet-genormeerde stoffen: (dreigende) ernstige vermindering van de functionele eigenschappen die de bodem voor mens, plant of dier heeft 	<p>6 <i>Is het perceel zodanig aangeduid dat er geen misverstand kan bestaan over het perceel waarop het onderzoek betrekking heeft ?</i></p> <p>7 <i>Is er een rapportage van de uitgevoerde bodemonderzoek(en) met een beschrijving van de onderzoeksresultaten ?</i></p> <p>8 <i>Is het bodemonderzoek uitgevoerd conform uitgangspunten NTA 5755 en eventueel NEN 5707? Zo nee, zijn de afwijkingen gemotiveerd ?</i></p> <p>9 <i>Is het vooronderzoek conform NEN 5725 en het verkennend onderzoek conform NEN 5740 uitgevoerd en gerapporteerd ?</i></p> <p>10 <i>Is er sprake van een historisch geval van verontreiniging (voor 1-1-1987) ?</i></p> <p>11 <i>Zijn alle potentiële verdachte locaties binnen het (deel van het) geval onderzocht ?</i></p> <p>12 <i>Is het duidelijk of sprake is van een of meerdere gevallen van verontreiniging?</i></p>	<p>In de NTA 5755 is een overzicht opgenomen van de onderwerpen die in de rapportage van het Nader onderzoek aan de orde moeten komen.</p> <p>Vaststellen van de ouderdom van de verontreiniging is van belang om te bepalen welk deel van de Wbb van toepassing is: de saneringsparagraaf (historische verontreinigingen) of de herstel- en zorgplichtbepaling van art 13 Wbb.</p> <p>In een beschikking kunnen meerdere gevallen worden beschikt. Het is mogelijk om een beschikking voor een deelsanering te nemen wanneer niet het hele geval in beeld is. De beschikking gaat dan (uiteraard) slechts over dat gedeelte wat onderzocht/gesaneerd gaat worden.</p>

Type beschikking	Eisen aan aanvraag beschikking of melding vanuit wet- en regelgeving	Toetscriteria (Wbb)	Toelichting/aandachtspunten
	als gevolg van de verontreiniging met de niet-genormeerde stof(fen).	<p>13 <i>Zijn alle verdachte stoffen onderzocht?</i></p> <p>14 <i>Indien een afwijkend toetsingskader is gehanteerd, is deze vastgelegd in regionaal beleid?</i></p> <p>15 <i>Is de gekozen onderzoeksstrategie en ingezette onderzoekstechniek gemotiveerd</i></p>	<p>Voor het betreffende gedeelte moet ook ernst en spoed worden bepaald. de overheid kan wel eisen dat op korte termijn verder nader onderzoek plaats moet vinden.</p> <p>Met de NEN 5725 worden de te onderzoeken stoffen bepaald (wel en niet-genormeerd)</p> <p>Raadpleeg de Richtlijn Herstel en Beheer (water)bodemkwaliteit om te bepalen of individuele technieken kunnen worden ingezet voor het doel van het onderzoek. Beoordeel op basis van een expert judgement of voldoende rekening is gehouden met de ruimtelijke representativiteit van de toegepaste technieken. Raadpleeg in geval van twijfel of bij strategieën met combinaties van kwalitatieve en kwantitatieve technieken het onderdeel Toetsing van het proces om kwalitatieve aspecten van het onderzoek te beoordelen.</p>
	<p>b) Risicobeoordeling Beoordeling van de risico's van de verontreiniging volgens voorschriften uit de Circulaire Bodemsanering 2009 op basis waarvan bepaald wordt of er spoed is bij sanering:</p>	<p>16 <i>Is er sprake van een ernstige verontreiniging?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Is de omvang van het bodemvolume verontreinigde grond en grondwater boven de I-waarde per stof voldoende vastgesteld?</i> - <i>Is vastgesteld in hoeverre sprake is van een gevoelige situatie?</i> - <i>Zijn de resultaten van (voor)onderzoek naar aanwezigheid van asbest opgenomen?</i> 	<p>De omvang van het bodemvolume boven de interventiewaarde. Aangezien de interventiewaarde voor de vaste bodem in mg/kg ds en voor het grondwater in µg/l is, dient het Nader onderzoek voldoende informatie op dit detailniveau te geven.</p>

Type beschikking	Eisen aan aanvraag beschikking of melding vanuit wet- en regelgeving	Toetscriteria (Wbb)	Toelichting/aandachtspunten
		<p>17 <i>Is een spoedige sanering noodzakelijk?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Is een risicoanalyse met Sanscrit, en/of het protocol Asbest (circulaire Bodemsanering) uitgevoerd ?</i> - <i>Zijn er onaanvaardbare humane, ecologische of verspreidingsrisico's ? Zo ja, op welk deel van de locatie zijn deze risico's aanwezig?</i> 	
<p>Regeling beperkingen registratie Wet bodembescherming</p>	<p>c) Publiekrechtelijke beperkingen Ten behoeve van kadastrale registratie van publiekrechtelijke beperkingen (Regeling beperkingenregistratie Wet bodembescherming):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Een kadastrale aanduiding van de percelen die zich binnen de interventiewaarde contour in het vaste deel van de bodem bevinden. De vermelding van de kadastrale aanduiding geschiedt door het overleggen van een: - Een kadastrale kaart met daarop aangegeven de interventiewaarde contour in het vaste deel van de bodem. 	<p>18 <i>Is een kadastrale tekening van minder dan drie maanden oud aanwezig waarop de interventiewaarde contour in het vaste deel van de bodem is aangegeven?</i></p>	<p>Volgens de regeling inzake kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen (op basis van art. 55 Wbb) wordt alleen de I-waarde contour van de grond ('vaste deel van de bodem') kadastraal geregistreerd.</p>

3 TOETSLIJST SANERINGSPLAN

3.1 De Toetslijst Saneringsplan en de Richtlijn Inhoud Saneringsplan

In dit hoofdstuk is de Toetslijst Saneringsplan opgenomen. Met de Toetslijst kan worden bepaald of een saneringsplan dat volgens de wettelijke eisen is opgesteld van voldoende kwaliteit is, zodat het bevoegde gezag conform de Wet bodembescherming en onderliggende regelgeving (eventueel aangevuld met vastgesteld decentraal beleid) een verantwoord besluit kan nemen over de saneringsdoelstelling en de uitwerking daarvan.

De Richtlijn Inhoud Saneringsplan bevat de gegevens die een saneringsplan volgens de regelgeving moet omvatten. De opbouw van de Toetslijst Saneringsplan en de Richtlijn Inhoud Saneringsplan sluiten op elkaar aan.

3.2 Uitgangspunten Toetslijst Saneringsplan

Het bevoegd gezag toetst het saneringsplan in het kader van artikel 38, 39, 40 en/of 42 van de Wbb. De toetsing vindt plaats op basis van een pakket aan wettelijk vereiste gegevens die een beschikkingsaanvrager bij de beschikkingsaanvraag overhandigd. Dit pakket wordt aangeduid als de essentiële gegevens. Ten behoeve van de toetsing zijn de essentiële gegevens vertaald in toetsingscriteria, die terugkomen in de toetslijst.

Het pakket aan essentiële gegevens is bepaald op basis van de volgende wet- en regelgeving:

- de Algemene wet bestuursrecht (Awb);
- de Wet bodembescherming (Wbb);
- de Circulaire bodemsanering 2009 (hierna te noemen Circulaire);
- Besluit bodemkwaliteit hoofdstuk 2 (KWALIBO).

Uitgangspunten

Als uitgangspunt bij de Toetslijst Saneringsplan geldt, dat het bevoegd gezag beschikt over een nader onderzoek waarop al een beschikking ernst en spoed genomen is of kan worden genomen. In de Toetslijst Saneringsplan zijn daarom geen toetscriteria voor het nader onderzoek opgenomen.

Hetzelfde geldt voor beheersmaatregelen (zoals tijdelijke beveiligingsmaatregelen, bijvoorbeeld bij een deelsanering) die het bevoegd gezag kan opleggen in een beschikking ernst en spoed. De beheersmaatregelen staan los van het saneringsplan en blijven van kracht tot de aanleiding voor deze beheersmaatregelen is weggenomen middels een sanering.

Niet meegenomen

Naast de Wbb en Circulaire kan er ook vanuit andere bestuursrechtelijke kaders behoefte zijn aan informatie over bodemsanering. Te denken valt aan de WOB en afspraken in het kader van het jaarverslag bodemsanering.

De WOB heeft betrekking op het beschikbaar stellen van informatie die de overheid vanuit andere kaders ter beschikking krijgt. De aanleveringen in het kader van de monitoring (jaarverslag bodemsanering) hebben vooral betrekking op de voortgang in termen van aantal uitgevoerde onderzoeken en verleende beschikkingen. De WOB en

afspraken in het kader van het jaarverslag leiden derhalve niet tot meer essentiële gegevens ten opzichte van hetgeen op basis van de Wbb en de Circulaire reeds wordt gevraagd.

Aanvullende eisen op grond van decentraal beleid en regelgeving (zoals de provinciale milieuverordening, de gemeentelijke bodemsaneringsverordening en meldingsformulieren ten behoeve van eigen monitoring) behoren niet tot de essentiële gegevens. Deze zijn, met uitzondering van enkele attenderingen, niet in de vertaling naar de toetscriteria meegenomen.

Strikte toets aan saneringsdoelstelling ex artikel 38 Wbb

De hoogste bestuursrechter (Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State) heeft in diverse uitspraken² geoordeeld dat het bevoegd gezag het ingediende saneringsplan alleen mag beoordelen op basis van de saneringsdoelstellingen genoemd in artikel 38 lid 1 Wbb. Andere aspecten verband houdende met de sanering (bijv. verkeershinder, stofoverlast, (dreigende) schade aan funderingen e.d.) horen niet thuis in het toetsingskader van de Wbb. Deze aspecten dienen binnen andere (wettelijke) toetsingskaders, indien en voorzover aanwezig, te worden beoordeeld.

3.3 Uitwerking Toetslijst Saneringsplan

De tabel op de volgende pagina's vormt de toetslijst voor het saneringsplan. De gehanteerde kolommen zijn hieronder kort toegelicht.

Type beschikking

De kolom 'Type beschikking' is geïntroduceerd om onderscheid te kunnen maken tussen verschillende soorten saneringsplannen. De volgende soorten saneringsplannen worden onderscheiden:

- Elk saneringsplan. In de rijen achter dit type saneringsplan staan de eisen die gelden voor elk saneringsplan dat wordt ingediend.
- Gewone sanering. Betreft saneringsplan voor de aanpak van het gehele geval bij 1 geval van ernstige bodemverontreiniging.
- Gewone sanering, 2 of meer gevallen.
- Wijziging sanering. Betreft een wijziging van het saneringsplan bij gewone saneringen.
- Deelsanering. Betreft de beschikking van een saneringsplan voor de aanpak van een deel van het geval van bodemverontreiniging.
- Gefaseerde sanering. Betreft de beschikking van een saneringsplan waarin een gefaseerde aanpak van het geval van bodemverontreiniging wordt voorgesteld.

Eisen vanuit wet- en regelgeving aan de aanvraag van een beschikking of bij een melding

In de kolom 'Eisen aan aanvraag beschikking of melding' zijn de wettelijke eisen per type beschikking weergegeven. Op basis van deze wettelijke eisen is de informatievraag (-behoefte) bij beschikkingverlening (essentiële gegevens) bepaald.

Toetscriteria

De informatievraag is in de wet in vrij algemene termen omschreven en laat ruimte voor interpretatie bij overheden en adviesbureaus. In de kolom "Toetscriteria" zijn de criteria opgenomen aan de hand waarvan kan worden afgevinkt of de vraag op de

² Zie bijlage 1 voor toelichting.

juiste manier is beantwoord. Bij het uitwerken van de criteria is gekeken naar onder andere de toelichting bij de wetsartikelen en de gangbare praktijk.

Toelichting/aandachtspunten

In de laatste kolom is, waar zinvol, een toelichting gegeven bij de gemaakte keuzes bij invulling van de toetscriteria.

Type beschikking	Eisen aan aanvraag beschikking of melding vanuit wet- en regelgeving	Toetscriteria (Wbb)	Toelichting/aandachtspunten
Elk saneringsplan Art. 4:2 Awb, art 21 Bbk (KWALIBO)	<ul style="list-style-type: none"> Awb: <ul style="list-style-type: none"> Wie is adressant van de beschikking. Op welk grondgebied heeft het plan/verslag betrekking. Type beschikking. Hoofdstuk 2 Bbk (KWALIBO) <ul style="list-style-type: none"> Geen aanvragen in behandeling nemen van niet erkende bodemintermediairs. 	<ol style="list-style-type: none"> NAW gegevens aanvrager beschikking (inclusief eventuele machtiging). Ligging van de saneringslocatie inclusief gevals codering (als deze al bekend is). Type beschikking: <ol style="list-style-type: none"> Of de verontreiniging voor 1987 is ontstaan; Of een beschikking wordt aangevraagd voor het hele geval of een gedeelte, of sprake is van verschillende saneringsfasen; Overzicht van al afgegeven beschikkingen in het kader van de Wbb. Informatie over de aanleiding/context van de sanering. Of informatie is aangeleverd door erkende bodemintermediairs voor zover (aanvullend) bodemonderzoek is verricht na het nemen van de beschikking op ernst en spoed (bepaald in art 21 van het besluit bodemkwaliteit). 	<p>Ten aanzien van toetscriterium 4: Initiatiefnemers hoeven ten behoeve van de beschikkingverlening geen saneringsplan oude stijl meer op te stellen en mogen zich beperken tot het aanleveren van alleen de gegevens die nodig zijn voor de beschikkingverlening. Om te kunnen toetsen zal het bevoegd gezag mogelijk behoefte hebben aan aanvullende informatie om zich een beeld te vormen van de situatie: de context van de sanering. Dit is te vergelijken met de situatie rond BUS-meldingen, waarbij uit de praktijk blijkt dat veel bevoegde overheden behoefte hebben aan een pagina waarop de aanleiding en context van de sanering wordt uitgelegd. Voor het bevoegd gezag is er sprake van achtergrondinformatie waarop niet formeel wordt getoetst. Het ontbreken van deze achtergrondinformatie zal niet leiden tot het weigeren van de beschikking, maar wel tot inefficiëntie bij het beoordelen van de gegevens.</p> <p>Initiatiefnemers mogen ook kiezen voor het indienen van een uitgebreider plan of document. In dit plan dienen de gegevens waarop de beschikking wordt gebaseerd helder te zijn gemarkeerd ten behoeve van efficiëntie en om te voorkomen dat ontwerpgegevens onnodig onderdeel worden van de beschikking. Indien voor deze laatste optie gekozen wordt, zal de context van de sanering uit dit plan blijken.</p>
1. Gewone sanering (1 geval) Art. 39 lid 1 Wbb + nadere regels in verordening van bevoegd gezag (betekenis door ABRS beperkt: zie o.a. 13/8/08, LJN BD9964) Instemmingsbeschikking + bevoegdheid tot het opleggen van voorschriften	<ul style="list-style-type: none"> Wettelijk eisen aan het saneringsplan Wbb 39.1 a t/m h: Indien een geval van ernstige verontreiniging wordt vermoed gaat de melding, bedoeld in artikel 28, voor zover dit niet reeds ingevolge dat artikel is vereist, tevens vergezeld van de resultaten van het nader onderzoek alsmede, indien het voornemen bestaat de bodem te saneren, van de resultaten van het saneringsonderzoek en van een saneringsplan, dat in ieder geval inhoudt: 39.1 sub a-h. Melding ex art. 28 Wbb: <ul style="list-style-type: none"> de resultaten van onderzoek met betrekking tot de kwaliteit van de bodem; de resultaten van nader onderzoek, indien dat is uitgevoerd; het tijdstip waarop met de handelingen, bedoeld in het eerste lid, zal worden aangevangen; indien verontreinigd grondwater zal worden onttrokken, de bestemming van dat grondwater; indien verontreinigde bodem zal worden afgegraven, de bestemming van de grond en of de verontreinigde grond zal worden gereinigd; indien de verontreinigde bodem geheel of gedeeltelijk niet zal worden gereinigd, wordt tevens een beoordeling van de reinigbaarheid van de verontreinigde grond overgelegd. 	<ol style="list-style-type: none"> Tijdstip waarop sanering begint (Verwacht) <ol style="list-style-type: none"> zie toetscriterium 19. Bestemming grond en grondwater en beoordeling "niet reinigbare grond" <ol style="list-style-type: none"> zie toetscriteria 16 en 18. Resultaten van het saneringsonderzoek <ol style="list-style-type: none"> zie toetscriterium 10. 	<p>Ten aanzien van toetscriteria 6, 7 en 8: Deze elementen zijn of al bekend (resultaten van het nader bodemonderzoek zijn bekend in het kader van de beschikking ernst en spoed) of zijn meegenomen bij de toetscriteria voor het saneringsplan en leiden daarom hier niet tot aanvullende toetscriteria.</p> <p>Ten aanzien van toetscriterium 8: Hier geldt dat het toetscriterium (het resultaat van het saneringsonderzoek) is ingevuld als een beperkte weergave van de onderbouwing van de saneringsdoelstelling, gericht op gebruikbeperkingen en nazorg op basis van argumenten als kosten, kosteneffectiviteit, milieurendement etc.</p>

Type beschikking	Eisen aan aanvraag beschikking of melding vanuit wet- en regelgeving	Toetscriteria (Wbb)	Toelichting/aandachtspunten
	<p>• Wbb 39.1 sub a t/m h:</p> <p>a een nadere beschrijving van de wijze waarop de sanering zal worden uitgevoerd, waarbij is aangegeven hoe aan artikel 38, eerste lid, zal worden voldaan;</p> <p>Saneringsdoelstelling (38.1 Wbb) Degene die de bodem saneert, voert de sanering zodanig uit dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de bodem ten minste geschikt wordt gemaakt voor de functie die hij na de sanering krijgt waarbij het risico voor mens, plant of dier als gevolg van blootstelling aan de verontreiniging zoveel mogelijk wordt beperkt; - het risico van de verspreiding van verontreinigende stoffen zoveel mogelijk wordt beperkt; - de noodzaak tot het nemen van maatregelen en beperkingen in het gebruik van de bodem als bedoeld in artikel 39d zoveel mogelijk wordt beperkt. <p>b een beschrijving van de effecten die met de te treffen saneringsmaatregelen worden beoogd, waaronder mede begrepen een nadere beschrijving van de kwaliteit van de bodem die met de sanering zal worden bereikt;</p>	<p>9. <i>Saneringsdoelstelling:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> a. bovengrond: te bereiken functiegerichte terugsaneerwaarden (generiek dan wel gebiedsspecifiek) indien relevant met ruimtelijke onderverdeling; b. ondergrond: beschrijving van de wijze waarop aan de saneringsdoelstelling van artikel 38 Wbb is voldaan; c. aantoonbaar maken dat er tot aan einde sanering geen nieuwe spoedsituaties binnen de saneringscontour ontstaan; d. rekening houden met eventueel aanvullend beleidskader van het betreffende bevoegde gezag met betrekking tot de saneringsdoelstelling; <p>10. <i>Onderbouwing van de gekozen saneringsdoelstelling</i></p> <ul style="list-style-type: none"> a. Alleen voor mobiele verontreinigingssituaties en indien en voor zover sprake is van verspreidingsrisico's en/of onder "beperkingen a.g.v. restverontreiniging" is aangegeven dat sprake is van gebruiksbeperkingen en/of nazorg; b. Argumentatie waarom niet verdergaand wordt gesaneerd. <p>11. <i>Wijze van uitvoering sanering</i></p> <ul style="list-style-type: none"> a. Bij bewezen technieken (technieken die in de Richtlijn herstel en beheer (water)bodems worden benoemd als bewezen technieken <u>gezien de saneringsdoelstelling, de verontreinigingssituatie en bodemopbouw</u>): aangeven welke (combinatie van) techniek(en) wordt ingezet; b. In overige situaties: omschrijving van de (combinatie van) technieken die zullen worden ingezet. <p>12. <i>Resultaten van eventueel aanvullend onderzoek ten behoeve van de saneringsdoelstelling.</i></p> <p>13. <i>Eindsituatie</i></p> <ul style="list-style-type: none"> a. samenvatting verontreinigingssituatie na sanering binnen saneringscontour; b. ligging eventuele I-waardecontour (verticaal en horizontaal) na sanering in grond en grondwater; c. een indicatie van de kwaliteit binnen de saneringscontour. 	<p>Afweging zoveel mogelijk beperken risico's, gebruiksbeperkingen en nazorg:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Geen vergelijking van varianten maar een beperkte weergave van de onderbouwing gericht op beperking van risico's (humaan en verspreiding), gebruiksbeperkingen en nazorg op basis van argumenten als kosten, kosteneffectiviteit, milieurendement etc. Hierbij rekening houden met (voorzienbare) dynamiek in de (onder)grond in relatie tot gebruiksbeperkingen. - ROSA en de tredes uit doorstart A5 kunnen hierbij als hulpmiddel dienen maar worden niet voorgeschreven. - Toetscriterium 10 geldt alleen voor mobiele verontreinigingen: is in overeenstemming met huidige praktijk. <p>Wijze van uitvoering sanering:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bij bewezen technieken (zie begrippenlijst) is er meer vertrouwen dus minder eisen vooraf (geeft ruimte voor flexibelere vormen van aanbesteding). Er is bij bewezen technieken geen discussie over de haalbaarheid, het bewijs daarvoor is in de praktijk geleverd, wat tot uiting komt in de Richtlijn herstel en beheer (water)bodems. - Bij niet bewezen technieken toelichting op techniek om vertrouwen te krijgen in de haalbaarheid van de saneringsdoelstelling, de omschrijving moet zodanig zijn dat een toetsing op de haalbaarheid van de saneringsdoelstelling mogelijk is. Met niet bewezen technieken worden technieken bedoeld die al wel in de Richtlijn herstel en beheer (water)bodems zijn behandeld, maar die nog niet bewezen zijn. Technieken die nog niet in deze Richtlijn zijn beschreven, of waarvan conform deze Richtlijn bewezen wordt geacht dat deze niet werken onder de betreffende omstandigheden, worden als experimenteel beschouwd en vallen buiten de reikwijdte van de BUM Wbb. <p>Doordat de wijze van uitvoering van de sanering moet worden aangeleverd, kunnen raamsaneringsplannen of saneringsplannen op hoofdlijnen niet middels de BEUK-systematiek worden ingediend of geschikt.</p> <p>Resultaten van eventueel aanvullend onderzoek ten behoeve van de saneringsdoelstelling:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bijvoorbeeld de uitkartering tot de terugsaneerwaarde (dit kan zijn de maximale waarde voor de betreffende bodemfunctie of de risicogebaseerde terugsaneerwaarde voor het brongebied van een mobiele verontreiniging, voorzover deze strenger is dan de I-waarde). <p>Inzicht geven in situatie na sanering op vergelijkbaar detailniveau als in het NO/SO.</p>

Type beschikking	Eisen aan aanvraag beschikking of melding vanuit wet- en regelgeving	Toetscriteria (Wbb)	Toelichting/aandachtspunten
	c indien na de sanering verontreiniging in de bodem aanwezig blijft: een beschrijving van beperkingen in het gebruik van de bodem of maatregelen die naar verwachting nodig zijn in het belang van de bescherming van de bodem, alsmede een indicatie van de kosten van die maatregelen;	<p>14. <i>Beperkingen bij restverontreiniging.</i></p> <p><i>Ligging gebieden waar na sanering beperkingen gelden:</i></p> <p>a. gebieden waar sprake is van gebruiksbeperkingen,</p> <p>b. gebieden waar sprake is van nazorgverplichtingen.</p> <p><i>Een indicatie van de kosten voor nazorgmaatregelen.</i></p>	<p>Ad toetscriterium 16: Er dient een inschatting gemaakt te worden van de gebruiksbeperkingen na sanering en kosten van beheers- en monitoringsmaatregelen, worden ook later uitgewerkt in het evaluatie- en nazorgplan. Uitwerking kan in deze fase globaal, de feitelijke uitwerking vindt plaats in het saneringsverslag en het nazorgplan. Overigens is uitvoering van registratie een taak van het bevoegd gezag, maar is de uitvoering van nazorg en communicatie over gebruiksbeperkingen en nazorg een taak van de initiatiefnemer danwel de beschikkinghouder van de beschikking op het nazorgplan.</p>
	d een begroting van de kosten van de sanering en een overzicht van de daarvoor beschikbare middelen;	<p>15. <i>Begroting van kosten</i> Altijd:</p> <p>a. Begroting van saneringskosten met bandbreedte (indicatie)..</p> <p>b. Toelichting op de financiering van de saneringskosten.</p> <p>Aanvullend, alleen bij looptijd sanering > 5 jaar</p> <p>c. Of wordt voldaan aan het criterium voor het eventueel vragen van een financiële zekerheidsstelling door de overheid.</p>	<p>Begroting van kosten en middelen: mede in verband met de kosten-baten afweging (criterium 10) en 'garantie' dat de financiering rond is.</p> <p>Kosten alleen relevant voor</p> <ul style="list-style-type: none"> - inzet instrument "financiële zekerheidsstelling", - motivering dat nazorg zoveel mogelijk is beperkt. <p>Alleen bij een looptijd sanering > 5 jaar</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uit de toelichting op de financiering van de saneringskosten moet blijken of de initiatiefnemer voldoende middelen heeft om de sanering uit te voeren. Als dit niet overtuigend is gedaan en er wordt voldaan aan het criterium voor het vragen van een financiële zekerheidsstelling zal de overheid deze waarschijnlijk vragen. <p>Uit de praktijk blijkt overigens dat een overzicht van beschikbare middelen lang niet altijd wordt gevraagd.</p>
	e indien de verontreinigde grond zal worden afgegraven of het verontreinigde grondwater zal worden onttrokken, de bestemming van die grond onderscheidenlijk dat grondwater; f indien verontreinigde grond binnen het geval van de verontreiniging wordt verplaatst, een beschrijving van de omstandigheden waaronder dit gebeurt (herschikken);	<p>16. <i>Globale grondbalans en verwerking eventueel vrijkomend grondwater (afvoer, in situ reinigen en herschikken voor grond, lozing van grondwater).</i> Bij inzet bewezen technieken:</p> <p>a. Weergegeven in % van het totaal (geen hoeveelheden).</p> <p>Bij inzet overige technieken:</p> <p>b. inschatting hoeveelheden per stroom (in klassen).</p> <p>17. <i>Indien sprake is van herschikken: beschrijving van de omstandigheden waaronder herschikking plaatsvindt en hoe rekening is gehouden met eventueel aanvullend beleidskader van het betreffende bevoegde gezag Bbk met betrekking tot het herschikken.</i></p> <p>18. <i>Indien storten wordt voorzien: indicatieve beoordeling van de niet-reinigbaarheid.</i></p>	<p>Gegevens dienen als hulpmiddel bij controle of sanering volgens plan verloopt.</p> <p>De wet vraagt om de bestemming (dus niet de hoeveelheid).</p> <p>Met een globale grondbalans kan worden volstaan omdat in andere regelgeving (het Bbk) geregeld is hoe met grondstromen moet worden omgegaan.</p> <p>De niet-reinigbaarheidsverklaring wordt bij het saneringsverslag gevoegd, bij het saneringsplan moet een indicatieve beoordeling/onderbouwing van de niet-reinigbaarheid worden gevoegd indien storten wordt voorzien.</p> <p>N.B. Indien en voor zover (verontreinigde) grond als afvalstof in de zin van Hoofdstuk 10 Wet milieubeheer is aan te merken, zijn de daaruit voortvloeiende verplichtingen ook van toepassing.</p>

Type beschikking	Eisen aan aanvraag beschikking of melding vanuit wet- en regelgeving	Toetscriteria (Wbb)	Toelichting/aandachtspunten
	<p>g het tijdstip waarop de sanering naar verwachting zal zijn uitgevoerd;</p> <p>h indien de verontreiniging zich kan verspreiden en de saneringsmaatregelen zich uitstrekken over een periode van drie jaar of meer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - een overzicht van de tussentijds beoogde effecten, en de tijdstippen waarop gedeputeerde staten (lees: het bevoegd gezag) schriftelijk worden geïnformeerd omtrent de effecten van de getroffen maatregelen en in hoeverre deze overeenstemmen met de beoogde effecten; - een beschrijving van een andere methode om de beoogde effecten, bedoeld onder 1, te bereiken, voor het geval de in het saneringsplan opgenomen methode niet tot die effecten zou leiden. 	<p>19. <i>Jaartal planning start en einde sanering.</i></p> <p>20. <i>Indien looptijd sanering >= 3 jaar</i></p> <ol style="list-style-type: none"> a. benoemen van ijkmomenten op basis van het geplande verloop van de sanering, per ijkmoment toetsbare voortgangscriteria beschrijven; b. beschrijving van terugvalsscenario. 	<p>Van belang voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de houdbaarheid van de beschikking; - voor de beoordeling van de saneringsvariant (bij langdurige saneringsmethodes is een bepaalde periode vereist); - voor de beoordeling van de vorderingen van de werkzaamheden (handhaving uitvoering saneringsplan). <p>In de praktijk blijkt het lastig om nauwkeuriger te zijn dan een jaar of maximaal een half jaar vanwege het aanbestedingsproces en aspecten vanuit de context (zoals bijvoorbeeld een bouwplan). Het exacte einde moet bij afloop sanering worden gemeld, vandaar dat deze niet nauwkeurig in het saneringsplan hoeft te worden genoemd. Volstaan kan worden met een indicatie van de planning.</p> <p>Een ander aandachtspunt vanuit de praktijk is dat bij saneringen op trede 4/5 lastig is aan te geven wanneer de sanering eindigt en nazorg begint. In deze situaties dient een streep te worden getrokken tussen sanering en nazorg.</p> <p>Van belang voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Informatie ten behoeve van toezicht/handhaving. <p>Ijkmomenten zijn momenten binnen de looptijd van de sanering waarop tussendoelen worden bereikt of wordt overgaan op een andere techniek (bijvoorbeeld afronding van de grondsanering, overgang naar grondwatersanering). Per ijkmoment worden voortgangscriteria beschreven in het saneringsplan en de wijze waarop deze voortgang wordt vastgesteld. Indien besluitvorming over afronding van een deel van de sanering gewenst is (bijvoorbeeld bij afronding van de grondsanering) dient de bemonstering te worden uitgevoerd conform de eindbemonstering in protocol 6001/6002. In overige gevallen is sprake van een controlebemonstering. Indien het protocol 6001/6002 wordt gevolgd, is geen verdere detaillering van de bemonstering noodzakelijk, de BUM Wbb [resp. de Richtlijn Inhoud Saneringsplan] gaat immers uit van bewezen technieken. Indien bij de bemonstering van deze protocollen wordt afgeweken, dient het bevoegd gezag hiermee in te stemmen.</p> <p>Bij bewezen technieken kan door intensivering of verlenging van de looptijd van de sanering een tegenvallend verloop worden ondervangen en kan worden volstaan met een uitwerking van het terugvalsscenario op hoofdlijnen. Voor overige technieken is de kans op falen en daarmee de kans op inzet van het terugvalsscenario groter en is een meer gedetailleerde uitwerking nodig. Het terugvalsscenario heeft zowel betrekking op de saneringsdoelstelling als op de saneringstechniek die wordt toegepast. Het uitwerkingsniveau dient gelijk te zijn aan het detailniveau van criterium 11.</p>

Type beschikking	Eisen aan aanvraag beschikking of melding vanuit wet- en regelgeving	Toetscriteria (Wbb)	Toelichting/aandachtspunten
1.1. Gewone sanering (2 of meer gevallen) Art. 42 Wbb (geclusterde aanpak/ gebiedsgericht) Instemmingsbeschikking + bevoegdheid tot het opleggen van voorschriften+ gelijktijdige start van sanering	<ul style="list-style-type: none"> Wettelijk Wbb 42: Indien <ol style="list-style-type: none"> binnen het grondgebied van een geval van ernstige verontreiniging een ander geval van ernstige verontreiniging is gelegen dan wel zich gevallen van ernstige verontreiniging binnen aan elkaar grenzende grondgebieden voordoen en naar het oordeel van gedeputeerde staten (<i>lees: het bevoegd gezag</i>) binnen de groep van gevallen, bedoeld onder a onderscheidenlijk onder b, met het oog op de aanpak van de verontreiniging voldoende samenhang bestaat, bepalen gedeputeerde staten (<i>lees: het bevoegd gezag</i>) dat met de sanering van beide gevallen tezelfdertijd wordt begonnen. 	Criteria 1-20 voor de geclusterde gevallen en 21. <i>Beschrijving van de samenhang tussen de gevallen van ernstige verontreiniging met het oog op de aanpak van de sanering.</i>	Bij een beschikking op een saneringsplan met een saneringsdoelstelling conform de Wbb heeft dit criterium geen meerwaarde. In de praktijk is aanpak van meerdere gevallen middels één saneringsplan geen probleem. Alleen voor een situatie met meerdere verontreinigingsgevallen waar aanpak conform de saneringsdoelstelling van de Wbb leidt tot problemen en behoefte is aan een gebiedsgerichte aanpak is dit criterium van belang. Voor deze situaties wordt een oplossing uitgewerkt in het kader van het Convenant bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties.
2. Wijziging (gewone) sanering Art. 39 leden 4 en 5 Wbb Instemmingsbeschikking (ABRS 6/6/07, LJN BA6501) + Aanwijzingen nav melding	<ul style="list-style-type: none"> Wettelijk Wbb 39 lig 4 en 5: <ol style="list-style-type: none"> Degene die de bodem saneert, meldt wijzigingen van het saneringsplan, waarmee door gedeputeerde staten (<i>lees: het bevoegd gezag</i>) is ingestemd, uiterlijk twee weken voorafgaand aan de uitvoering daarvan aan gedeputeerde staten. Provinciale staten kunnen nadere regels stellen omtrent de gegevens die bij de melding worden verstrekt. Artikel 28, vijfde lid, is van overeenkomstige toepassing. Gedeputeerde staten (<i>lees: het bevoegd gezag</i>) kunnen naar aanleiding van de melding, bedoeld in het vierde lid, aanwijzingen geven omtrent de verdere uitvoering van de sanering, die een wijziging inhouden van onderdelen van het saneringsplan waarmee reeds is ingestemd. 	22. <i>Wijzigingen in het saneringsplan (criteria 1-20)</i> <ol style="list-style-type: none"> Beschrijving van de wijziging van het saneringsplan. 	Of sprake is van een wijziging van het saneringsplan wordt bepaald door het bevoegd gezag. Als sprake is van een wijziging moeten alle criteria (1-20) worden geactualiseerd.
3. Deel-sanering Art. 40 Wbb Instemmingsbeschikking + bevoegdheid tot het opleggen van voorschriften	<ul style="list-style-type: none"> Wettelijk Wbb 40.1: Indien het belang van de bescherming van de bodem zich daartegen niet verzet, kunnen gedeputeerde staten(<i>lees: het bevoegd gezag</i>), in afwijking van de artikelen 28 en 39, toestaan bij een melding als bedoeld in artikel 28, die een voornemen betreft om een handeling te verrichten ten gevolge waarvan slechts een gedeelte van de verontreiniging van de bodem wordt verplaatst, te volstaan met het verstrekken van: <ol style="list-style-type: none"> de resultaten van een nader onderzoek van het betrokken gedeelte en een saneringsplan voor het betrokken gedeelte. Circulaire Bodemsanering 2009 (par. 5.3): Het saneringscriterium verplicht om tenminste dat deel van het geval van ernstige verontreiniging dat leidt tot onaanvaardbare risico's spoedig te saneren. 	Criteria 1-20 voor het betreffende gedeelte van het geval aangevuld met: 23. <i>Verzet het belang van de bodem zich niet tegen een deelsanering:</i> <ol style="list-style-type: none"> leidt de deelsanering niet tot verdere verspreiding van de verontreiniging leidt; Of de deelsanering niet tot herverontreiniging van een al eerder gesaneerd deel van het geval leidt; informatie waaruit blijkt of voorwaarden dienen te worden verbonden om sanering van het gehele geval in een later stadium niet te belemmeren. 	Extra toetsingsgrond en dus vereiste info: het belang van de bescherming van de bodem mag zich niet tegen deelsanering verzetten. Zo zal een deelsanering niet moeten leiden tot verdere verspreiding van de verontreiniging, en moeten bv. bouwplannen die aanleiding vormen tot de deelsanering niet een latere sanering van het hele geval in de weg staan. Hiertoe kan het bevoegd gezag voorwaarden verbinden aan de deelsanering. (bron: Memorie van Toelichting)

Type beschikking	Eisen aan aanvraag beschikking of melding vanuit wet- en regelgeving	Toetscriteria (Wbb)	Toelichting/aandachtspunten
4. Gefaseerde sanering Art. 38 leden 3 en 4 Wbb Instemmingsbeschikking + aanwijzingen bevoegd gezag + aanwijzingen bevoegd gezag vervolg sanering	<ul style="list-style-type: none"> Wettelijk Wbb 38.3: Indien het belang van de bescherming van de bodem zich daartegen niet verzet, kunnen gedeputeerde staten (lees: het bevoegd gezag) op verzoek van degene die de bodem saneert, bepalen dat de sanering in fasen wordt uitgevoerd. Zij geven daarbij aan: <ol style="list-style-type: none"> voor de uitvoering van welke fasen vooraf een melding aan hen wordt gedaan en welke gegevens daarbij worden overgelegd; in welke fase welke tijdelijke beveiligingsmaatregelen dienen te worden getroffen; op welke wijze en op welke tijdstippen aan hen verslag wordt gedaan van de uitvoering van de tijdelijke beveiligingsmaatregelen en welke wijzigingen van het gebruik van de bodem aan hen dienen te worden gemeld. Circulaire Bodemsanering 2009 (par. 5.3): Op grond van artikel 38 lid 3 van de Wbb is het mogelijk om een sanering gefaseerd uit te voeren. Bij relatief grote en/of complexe gevallen sluit een gefaseerde uitvoering van de sanering vaak beter aan op de dynamiek van de locatie. Hierbij wordt in het saneringsplan aangegeven hoe het gehele geval in fasen zal worden gesaneerd. De diverse saneringsfasen zijn daarbij op hoofdlijnen uitgewerkt en gepland, de totale sanering is begroot en eventuele nazorg is beschreven. Het saneringsplan wordt beschikt, waarna per fase een gedetailleerde uitwerking van de maatregelen wordt ingediend en getoetst aan de beschikking. 	Criteria 1-20 + 23 voor de eerste fase aangevuld met: <ol style="list-style-type: none"> Verzet het belang van de bodem zich niet tegen een gefaseerde sanering. Criteria op basis waarvan het bevoegd gezag aanwijzingen kan geven: <ol style="list-style-type: none"> fasering van de uitvoering met een uitwerking en planning op hoofdlijnen van vervolgfases; per fase aangegeven welke risico's resteren waartoe tijdelijke beveiligingsmaatregelen noodzakelijk zijn (samenhang met 24); welke wijzigingen in het gebruik tot risico's kunnen leiden gedurende de saneringsfasen. 	Bij een gefaseerde sanering is de saneerder aan zet voor het gehele geval. In dat geval ligt het voor de hand en is het wenselijk dat de spoedeisendheid zo snel mogelijk wordt weggenomen. Circulaire (par. 5.3): SP geeft aan hoe het hele geval in fasen wordt gesaneerd: diverse saneringsfasen <u>in hoofdlijnen</u> uitgewerkt en gepland, de totale sanering is begroot en evt nazorg beschreven. Na instemmingsbeschikking SP, per fase een gedetailleerde uitwerking van de maatregelen die worden getoetst aan beschikking. Aanwijzingen ten aanzien van wanneer meldingen worden gedaan en welke wijzigingen dienen te worden gemeld kan het bevoegd gezag baseren op de aan te leveren gegevens op basis van deze toetscriteria.

4 TOETSLIJST SANERINGSVERSLAG

4.1 De Toetslijst Saneringsverslag en de BRL 6000

In dit hoofdstuk is de Toetslijst Saneringsverslag opgenomen. Met de Toetslijst kan worden bepaald of een saneringsverslag dat volgens de wettelijke eisen is opgesteld van voldoende kwaliteit is, zodat het bevoegde gezag conform de Wet bodembescherming en onderliggende regelgeving (eventueel aangevuld met vastgesteld decentraal beleid) een verantwoord besluit kan nemen over het realiseren van de saneringsdoelstelling en de noodzaak tot nazorg.

De BRL 6000 Milieukundige Begeleiding van bodemsaneringen (en de bijbehorende protocollen 6001 en 6002) bevat onder meer een overzicht van de gegevens die een saneringsverslag moet omvatten.

4.2 Uitgangspunten Toetslijst Saneringsverslag

Het bevoegd gezag toetst het saneringsresultaat (het saneringsverslag) op basis van artikel 39c van de Wbb.

De toetsing vindt plaats op basis van een pakket aan wettelijk vereiste gegevens die een beschikkingaanvrager bij de beschikkingaanvraag overhandigd. Dit pakket wordt aangeduid als de essentiële gegevens. Ten behoeve van de toetsing zijn de essentiële gegevens vertaald in toetsingscriteria, die terugkomen in de Toetslijst Saneringsverslag.

Het pakket aan essentiële gegevens is bepaald op basis van de volgende wet- en regelgeving:

- de Algemene wet bestuursrecht (Awb);
- de Wet bodembescherming (Wbb);
- het Besluit bodemkwaliteit hoofdstuk 2 (KWALIBO).

Uitgangspunten

Als uitgangspunt bij de Toetslijst Saneringsverslag geldt, dat het bevoegd gezag beschikt over een nader onderzoek waarop al een beschikking ernst en spoed is genomen en een saneringsplan waarvoor al een beschikking is afgegeven.

De BUM Wbb gaat verder waar de BUS-regeling ophoudt. Dit houdt concreet in dat de toetslijst voor de beschikking op het saneringsplan niet in de plaats komt van de BUS-meldingsformulieren.

In de praktijk worden tussentijdse saneringsverslagen (bijvoorbeeld bij gefaseerde saneringen) opgesteld. Deze Toetslijst Saneringsverslag kan ook worden gebruikt voor de toetsing van deze tussentijdse saneringsverslagen.

Niet meegenomen

Naast de Wbb kan vanuit andere bestuursrechtelijke kaders behoefte zijn aan informatie over bodemsanering. Te denken valt aan de WOB en afspraken in het kader van het jaarverslag bodemsanering. Deze behoefte valt buiten de reikwijdte van de het proces waarop deze BUM van toepassing is.

Aanvullende eisen vanuit decentraal beleid en regelgeving (zoals de provinciale milieuverordening, de gemeentelijke bodemsaneringsverordening en

meldingsformulieren ten behoeve van eigen monitoring) behoren niet tot de essentiële gegevens. Deze zijn, met uitzondering van enkele attenderingen, niet in de vertaling naar de toetscriteria meegenomen. Het bevoegd gezag dient erop alert te zijn deze aanvullende eisen wel in de toetsing te betrekken.

4.3 Uitwerking Toetslijst Saneringsverslag

In de tabel op de volgende pagina's is de toetslijst voor het saneringsverslag uitgewerkt. De gehanteerde kolommen zijn hieronder kort toegelicht.

Type beschikking

De kolom 'Type beschikking' is geïntroduceerd om onderscheid te kunnen maken tussen verschillende soorten saneringsverslagen. De volgende soorten saneringsverslagen worden onderscheiden:

- Elk saneringsverslag. In deze rij staan de eisen die aan elk saneringsverslag worden gesteld.
- Gewone sanering en deelsanering.
- Gefaseerde sanering.

Eisen vanuit wet- en regelgeving aan de aanvraag van een beschikking of bij een melding

In de kolom 'eisen aan aanvraag beschikking of melding' zijn de wettelijke eisen per type beschikking weergegeven. Op basis van deze wettelijke eisen is de informatievraag (-behoefte) bij beschikkingverlening (essentiële gegevens) bepaald.

Toetscriteria

De informatievraag is in de wet in vrij algemene termen omschreven en laat ruimte voor interpretatie bij overheden en adviesbureaus. In de kolom "Toetscriteria" zijn de criteria opgenomen aan de hand waarvan kan worden afgevinkt of de vraag op de juiste manier is beantwoord. Bij het uitwerken van de criteria is gekeken naar onder andere de toelichting bij de wetsartikelen en de gangbare praktijk.

Toelichting/aandachtspunten

In de laatste kolom is, waar zinvol, een toelichting gegeven bij de gemaakte keuzes bij invulling van de toetscriteria.

Type beschikking	Eisen aan aanvraag beschikking of melding vanuit wet- en regelgeving	Toetscriteria (Wbb)	Toelichting/aandachtspunten
Elk saneringsverslag Art. 4:2 Awb, art 21 Bbk (KWALIBO)	<ul style="list-style-type: none"> Awb: <ul style="list-style-type: none"> Wie is adressant van de beschikking; Op welk grondgebied heeft het plan/verslag betrekking; Type beschikking. Hoofdstuk 2 Bbk (KWALIBO) <ul style="list-style-type: none"> Geen aanvragen in behandeling nemen van niet erkende bodemintermediairs. 	<ol style="list-style-type: none"> NAW gegevens melder (inclusief eventuele machtiging). Ligging van de saneringslocatie inclusief gevals codering (als deze al bekend is). Type beschikking: <ul style="list-style-type: none"> Of de verontreiniging voor 1987 is ontstaan; Of een beschikking wordt aangevraagd voor het hele geval of een gedeelte, of sprake is van verschillende saneringsfasen; Overzicht van al afgegeven beschikkingen in het kader van de Wbb. Of informatie is aangeleverd door erkende bodemintermediairs voor zover bepaald in art. 21 van het Besluit bodemkwaliteit. 	De context van de sanering is van belang om het kader van de sanering goed te kunnen positioneren.
Gewone sanering en deel-sanering Art. 39c Wbb Instemmingsbeschikking	<ul style="list-style-type: none"> Saneringsverslag: eisen in art. 39c lid 1 sub a t/m f: Na de uitvoering van de sanering of een fase van de sanering als bedoeld in artikel 38, derde lid, doet degene die de bodem heeft gesaneerd dan wel een fase van de sanering heeft uitgevoerd, daarvan zo spoedig mogelijk schriftelijk verslag aan gedeputeerde staten (lees: het bevoegd gezag). Het verslag houdt ten minste in: <ol style="list-style-type: none"> een beschrijving van de getroffen saneringsmaatregelen; een beschrijving van de kwaliteit van de bodem na het uitvoeren van de sanering, waaronder mede begrepen een beschrijving van de aard en omvang van de verontreiniging indien na de sanering verontreiniging in de bodemaanwezig is gebleven; indien de verontreinigde grond is afgegraven of het verontreinigde grondwater aan de bodem is onttrokken, de hoeveelheid, de kwaliteit en de bestemming van die grond onderscheidenlijk dat grondwater; indien ten behoeve van de sanering grond is aangevoerd de hoeveelheid, de kwaliteit en de herkomst van de aangevoerde grond; een evaluatie van de mate waarin de effecten van de getroffen saneringsmaatregelen overeenstemmen met de beoogde effecten, bedoeld in artikel 39, eerste lid, onder b; 	Wijze van uitvoering sanering: <ol style="list-style-type: none"> Of is gesaneerd conform artikel 38.1 Wbb. Beschrijving van saneringstechniek en de wijze waarop deze is toegepast³. 	Criterium 5 leidt niet tot aan te leveren gegevens, dit betreft een toetsing achteraf van de saneringsdoelstelling en heeft een relatie met criterium 12. Gegevens die door de BRL SIKB 6000 worden vereist maar niet voortkomen uit artikel 39c van de Wbb zijn geen essentiële gegevens maar moeten volgens de BRL wel beschreven worden. Uit de praktijk blijkt dat nadere regels van bevoegde gezagen ten aanzien van de inhoud van saneringsverslagen geen aanvullende eisen zijn in vergelijking met de uitgebreide hoeveelheid gegevens die de BRL SIKB 6000 (en onderliggende protocollen) voorschrijft. Daarom is geen rekening gehouden met deze eventuele nadere regels. Voor hoofdstuk 2 Bbk (KWALIBO) zie algemeen toetscriterium 4. Het nader bodemonderzoek wordt bekend geacht: het is reeds in het bezit van het bevoegd gezag en reeds beschikt: dit wordt niet opnieuw aangeleverd. Er wordt geen samenvatting van gemaakt.
	<ol style="list-style-type: none"> een beschrijving van de kwaliteit van de bodem na het uitvoeren van de sanering, waaronder mede begrepen een beschrijving van de aard en omvang van de verontreiniging indien na de sanering verontreiniging in de bodemaanwezig is gebleven; 	Eindsituatie: <ol style="list-style-type: none"> Samenvatting verontreinigingssituatie na sanering binnen saneringscontour 	De toetscriteria laten onverlet dat in het kader van de BRL SIKB 6000 veel detailinformatie gevraagd wordt. Deze informatie kan ter informatie beschikbaar worden gesteld aan het bevoegd gezag, zonder dat deze toetsbaar is. Om praktische redenen wordt voor de inhoud van kaartbijlagen aangesloten bij de BRL SIKB 6000.
	<ol style="list-style-type: none"> indien de verontreinigde grond is afgegraven of het verontreinigde grondwater aan de bodem is onttrokken, de hoeveelheid, de kwaliteit en de bestemming van die grond onderscheidenlijk dat grondwater; indien ten behoeve van de sanering grond is aangevoerd de hoeveelheid, de kwaliteit en de herkomst van de aangevoerde grond; 	Bestemming en herschikking: <ol style="list-style-type: none"> Grondbalans (met hoeveelheden, kwaliteit en bestemming). Indien storten heeft plaatsgevonden: niet-reinigbaarheidsverklaring. Grondwaterbalans (met hoeveelheden, kwaliteit en bestemming). 	
	<ol style="list-style-type: none"> een evaluatie van de mate waarin de effecten van de getroffen saneringsmaatregelen overeenstemmen met de beoogde effecten, bedoeld in artikel 39, eerste lid, onder b; 	<ol style="list-style-type: none"> Toetsen of de effecten beoogd met de saneringsmaatregelen zijn gerealiseerd. 	Zie TC 13 van de Toetslijst Saneringsplan (hoofdstuk 3): beschrijving beoogde eindsituatie. Is deze beoogde eindsituatie gerealiseerd? Alleen voor zover betrekking op criteria 1 t/m 22 bij saneringsplan met nadruk op de saneringsdoelstelling.

³ Een gedetailleerde beschrijving van de saneringstechniek en de wijze waarop deze is toegepast, kan onderdeel uitmaken van het saneringsverslag dat in het kader van de BRL SIKB 6000 moet worden opgesteld.

Type beschikking	Eisen aan aanvraag beschikking of melding vanuit wet- en regelgeving	Toetscriteria (Wbb)	Toelichting/aandachtspunten
1. Gewone sanering en deel-sanering Art. 39c Wbb Instemmingsbeschikking	f indien na de sanering nog verontreiniging in de bodem aanwezig is, het aangeven van de noodzaak van beperkingen in het gebruik van de bodem, of maatregelen in het belang van de bescherming van de bodem.	<i>12 Toetsen of sprake is van nazorg en/of gebruiksbeperkingen.</i>	<p>Als sprake is van nazorg en/of gebruiksbeperking dient een nazorgplan te worden opgesteld.</p> <p>Uit artikel 39d lid 1 blijkt, dat de aanwezigheid van een restverontreiniging niet automatisch leidt tot nazorg en/of gebruiksbeperkingen. Dit is alleen het geval indien dit in het saneringsverslag is aangegeven. In de praktijk blijkt voor mobiele verontreinigingen vooral sprake te zijn van nazorg in de vorm van het in stand houden van stabiele eindsituaties en IBC's gebruiksbeperkingen zoals oppompen van grondwater, monitoren en beheersen. Voor immobiele verontreinigingen blijkt de situatie in de praktijk complexer. Aan de ene kant is sprake van bijvoorbeeld in stand houden van de leeflaag. Aan de andere kant staat de vraag nog open of bij functiegerichte saneringen via het nazorgplan moet worden vastgelegd dat functiewijzigingen alleen mogelijk zijn na eventuele aanvullende saneringsmaatregelen.</p>

Type beschikking	Eisen aan aanvraag beschikking of melding vanuit wet- en regelgeving	Toetscriteria (Wbb)	Toelichting/aandachtspunten
2. Gefaseerde sanering Art. 39c Wbb Instemmingsbeschikking	<ul style="list-style-type: none"> • Zie 1. Gewone sanering 	<i>13 Toetscriteria 1-12 voor de betreffende fase.</i>	<p>Het is een bevoegdheid van het bevoegd gezag om per fase van de sanering met het saneringsverslag in te stemmen, bijv. bij sanering van zowel bovengrond als ondergrond, waarbij de sanering van de ondergrond een (veel) langere tijd in beslag neemt.</p>

5 TOETSLIJST NAZORGPLAN

5.1 De Toetslijst Nazorgplan en de BRL 6000

In dit hoofdstuk is de Toetslijst Nazorgplan opgenomen. Met de Toetslijst kan worden bepaald of een nazorgplan dat volgens de wettelijke eisen is opgesteld van voldoende kwaliteit is, zodat het bevoegde gezag conform de Wet bodembescherming en onderliggende regelgeving (eventueel aangevuld met vastgesteld decentraal beleid) een verantwoord besluit kan nemen over de kwaliteit van de nazorg.

De BRL 6000 Milieukundige Begeleiding van bodemsaneringen (en het bijbehorende protocol 6004) bevat de gegevens die een nazorgplan volgens de regelgeving moet omvatten.

5.2 Uitgangspunten Toetslijst Nazorgplan

Het bevoegd gezag toetst het nazorgplan op basis van artikel 39d van de Wbb.

De toetsing vindt plaats op basis van een pakket aan wettelijk vereiste gegevens die een beschikkingsaanvrager bij de beschikkingsaanvraag overhandigd. Dit pakket wordt aangeduid als de essentiële gegevens. Ten behoeve van de toetsing zijn de essentiële gegevens vertaald in toetsingscriteria, die terugkomen in de toetslijst.

Het pakket aan essentiële gegevens is bepaald op basis van de volgende wet- en regelgeving:

- de Algemene wet bestuursrecht (Awb);
- de Wet bodembescherming (Wbb);
- het Besluit bodemkwaliteit hoofdstuk 2 (KWALIBO).

Uitgangspunten

Als uitgangspunt bij de Toetslijst Nazorgplan geldt, dat het bevoegd gezag beschikt over een nader onderzoek waarop al een beschikking ernst en spoed is genomen, een beschikt saneringsplan (lees voor saneringsplan ook goedgekeurde BUS-melding) en een saneringsverslag (al dan niet beschikt).

Hierbij wordt opgemerkt, dat in de praktijk de nazorgmaatregelen ook vaak in het saneringsverslag worden beschreven in plaats van in een separaat nazorgplan. De toetslijst nazorgplan kan ook worden gebruikt voor de toetsing van de in het saneringsverslag beschreven nazorgmaatregelen. Hierbij geldt wel de voorwaarde dat alle essentiële gegevens voor het nazorgplan zijn beschreven en een helder onderscheid is gemaakt tussen de essentiële gegevens van het saneringsverslag en het nazorgplan.

Niet meegenomen

Naast de Wbb kan vanuit andere bestuursrechtelijke kaders behoefte zijn aan informatie over bodemsanering. Te denken valt aan de WOB en afspraken in het kader van het jaarverslag bodemsanering. Deze behoefte valt buiten de reikwijdte van de het proces waarop deze BUM van toepassing is.

Aanvullende eisen vanuit decentraal beleid en regelgeving (zoals de provinciale milieuverordening, de gemeentelijke bodemsaneringsverordening en meldingsformulieren ten behoeve van eigen monitoring) behoren niet tot de essentiële gegevens. Deze zijn, met uitzondering van enkele attenderingen, niet in de vertaling naar de toetscriteria meegenomen.

5.3 Uitwerking Toetslijst Nazorgplan

In de tabel op de volgende pagina's is de toetslijst voor het nazorgplan uitgewerkt. De gehanteerde kolommen zijn hieronder kort toegelicht.

Eisen vanuit wet- en regelgeving aan de aanvraag van een beschikking of bij een melding

In de kolom 'eisen aan aanvraag beschikking of melding' zijn de wettelijke eisen per type beschikking weergegeven. Op basis van deze wettelijke eisen is de informatievraag (-behoefte) bij beschikkingverlening (essentiële gegevens) bepaald.

Toetscriteria

De informatievraag is in de wet in vrij algemene termen omschreven en laat ruimte voor interpretatie bij overheden en adviesbureaus. In de kolom "Toetscriteria" zijn de criteria opgenomen aan de hand waarvan kan worden afgevinkt of de vraag op de juiste manier is beantwoord. Bij het uitwerken van de criteria is gekeken naar onder andere de toelichting bij de wetsartikelen en de gangbare praktijk.

Toelichting/aandachtspunten

In de laatste kolom is, waar zinvol, een toelichting gegeven bij de gemaakte keuzes bij invulling van de toetscriteria.

Type beschikking	Eisen aan aanvraag beschikking of melding vanuit wet- en regelgeving	Toetscriteria (Wbb)	Argumentatie
Elk nazorgplan Art. 4:2 Awb, art 21 Bbk (KWALIBO)	<ul style="list-style-type: none"> Awb: <ul style="list-style-type: none"> Wie is adressant van de beschikking; Op welk grondgebied heeft het plan/verslag betrekking; Type beschikking. Hoofdstuk 2 Bbk (KWALIBO) <ul style="list-style-type: none"> Geen aanvragen in behandeling nemen van niet erkende bodemintermediairs. 	<ol style="list-style-type: none"> NAW gegevens melder (inclusief eventuele machtiging). Ligging van de nazorglocatie inclusief gevals codering (als deze al bekend is) Type beschikking: <ul style="list-style-type: none"> Of de verontreiniging voor 1987 is ontstaan; Of een beschikking wordt aangevraagd voor het hele geval of een gedeelte, of sprake is van verschillende saneringsfasen; Overzicht van al afgegeven beschikkingen in het kader van de Wbb. Informatie over de context van de nazorg. Of informatie is aangeleverd door erkende bodemintermediairs voor zover bepaald in art 21 van het Besluit bodemkwaliteit. 	De context van de nazorg is van belang om het kader van de nazorg goed te kunnen positioneren. Zie ook de toelichting bij toetscriterium 4 bij saneringsplan.
Elk nazorgplan Art. 39d Wbb+ nadere regels in verordening van bevoegd gezag Instemmingsbeschikking + voorschriften o.a. opleggen meldplicht omtrent wijzigingen in gebruik bodem. Nav melding kan bevoegd gezag bepalen dat een aanvullende sanering moet plaatsvinden (lid 4) + eis financiële zekerheid voor nazorgkosten (MvT)	<ul style="list-style-type: none"> Nazorgplan bij restverontreiniging na sanering: eisen in art. 39d lid 1 Wbb: Indien na de sanering verontreiniging in de bodem aanwezig is gebleven en in het verslag, bedoeld in artikel 39c is aangegeven dat beperkingen in het gebruik van de bodem of maatregelen als bedoeld in artikel 39c, eerste lid, onder f, noodzakelijk zijn, wordt tegelijk met of zo spoedig mogelijk na de toezending van dat verslag door degene die de bodem heeft gesaneerd een nazorgplan ingediend waarin die beperkingen in het gebruik of die maatregelen worden beschreven. Het nazorgplan bevat tevens een begroting van de kosten van de maatregelen. Art. 39d lid 2 Wbb: De maatregelen kunnen onder meer inhouden: het regelmatig inspecteren van de voorzieningen die ter uitvoering van de sanering zijn aangebracht en de tijdstippen waarop hierover tussentijds aan het bevoegd gezag verslag wordt gedaan; het in stand houden en onderhouden alsmede waar nodig het herstellen, verbeteren of vervangen van die voorzieningen Art. 39d lid 3 Wbb: Het nazorgplan behoeft de instemming van gedeputeerde staten (lees: het bevoegd gezag), die slechts met het nazorgplan instemmen indien de daarin opgenomen beperkingen in het gebruik van de bodem of maatregelen naar hun oordeel voldoende zijn om er voor te zorgen dat de verontreiniging die na de sanering is achtergebleven niet zal leiden tot een vermindering van de kwaliteit van de bodem zoals beschreven in het verslag op grond van artikel 39c, eerste lid, onder b. 	<ol style="list-style-type: none"> Is in het saneringsverslag beschreven dat sprake is van een restverontreiniging na de sanering en dat sprake is van gebruiksbeperkingen en/of nazorg. Als sprake is van gebruiksbeperkingen: <ul style="list-style-type: none"> beschrijving van de gebruiksbeperkingen; beschrijving van de wijze van communicatie van de gebruiksbeperkingen aan de gebruikers. Als sprake is van nazorg: <ul style="list-style-type: none"> beschrijving van de maatregelen=wijze van uitvoering van de nazorg waarin mede begrepen de maatregelen om de nazorgmaatregelen in stand te houden en zo nodig te verbeteren (ijkmomenten en faalscenario) en eventuele verslaglegging; begroting van de kosten; toelichting op de financiering van de kosten; of wordt voldaan aan het criterium voor het eventueel vragen van een financiële zekerheidsstelling. Of de gebruiksbeperkingen of nazorgmaatregelen voldoende zijn om er voor te zorgen dat de verontreiniging die na de sanering is achtergebleven niet zal leiden tot een vermindering van de kwaliteit van de bodem zoals beschreven in het saneringsverslag. 	<p>Ten aanzien van criterium 6: Zo nee: dan is er geen nazorgplan nodig. Of het saneringsverslag is niet volledig, overweeg in dat geval een herbeschikking op het saneringsverslag.</p> <p>Ten aanzien van criterium 7: Gebruiksbeperkingen richten zich tot de gebruikers van de locatie en moeten dus bij de gebruikers bekend zijn. Uitgangspunt is dat gebruikers een kopie van de beschikking krijgen of de terreineigenaren (die hun huurders vervolgens op de hoogte moeten stellen). Gebruiksbeperkingen worden in eerste instantie beschreven uitgaande van de huidige inrichting en functie van de locatie (na sanering). In de beschikking kan het bevoegd gezag aangeven bij welke wijzigingen in inrichting en gebruik van de locatie het nazorgplan op dit punt getoetst en eventueel aangepast dient te worden</p> <p>Ten aanzien van criterium 8: Nazorg is ingestoken vanuit de bescherming van de bodem en is de verantwoordelijkheid van de beschikkingshouder van het nazorgplan</p> <p>Bij nazorg is sprake van 2 categorieën: - nazorg volgend op saneringen op trede 1-3 (inclusief bovengrondsaneringen). In deze categorie zijn de isolerende voorzieningen al tijdens de sanering aangelegd en is geen sprake van monitoring, maar alleen van instandhouden inclusief inspectie en onderhoud - nazorg voor saneringen op trede 4 en 5 van de saneringsladder. In deze categorie wordt de aanleg van het isolatiesysteem beschreven in een saneringsplan en wordt de monitoring inclusief instandhouden van het systeem beschreven in het nazorgplan.</p> <p>Hieruit volgt, dat in een nazorgplan nooit sprake is van ontwerp van isolerende maatregelen, maar alleen van het instandhouden hiervan inclusief inspectie en onderhoud eventueel aangevuld met monitoring (bij trede 4 en 5 saneringen)</p> <p>Bij het tweede type nazorg komt een eventueel falen van de maatregelen doorgaans pas in het nazorgstadium aan het licht. Daarom is het opnemen van ijkmomenten en een faalscenario in het nazorgplan en communicatie daarover naar bevoegd gezag (zie criterium 8) van belang.</p> <p>Alleen bij een looptijd nazorg > 5 jaar - Uit de toelichting op de financiering van de nazorgkosten moet blijken of de initiatiefnemer voldoende middelen heeft om de nazorg uit te voeren. Als dit niet overtuigend is gedaan en er wordt voldaan aan het criterium voor het vragen van een financiële zekerheidsstelling zal de overheid deze waarschijnlijk vragen. Dit criterium is gelijk aan het betreffende criterium bij saneringsplannen, aangezien voor zowel saneringsplan als nazorgplan dezelfde uitwerking geldt in het Besluit financiële bepalingen bodemsanering art. 39.</p>

Type beschikking	Eisen aan aanvraag beschikking of melding vanuit wet- en regelgeving	Toetscriteria (Wbb)	Argumentatie
	<ul style="list-style-type: none"> Art. 39e lid 2 Wbb: Degene die belast is met de uitvoering van de maatregelen die zijn beschreven in het nazorgplan indien dit een ander is dan degene die de bodem heeft gesaneerd.	<i>10 Indien degene die de bodem heeft gesaneerd een ander is dan degene die belast zal zijn met de uitvoering van de nazorgmaatregelen, dient diegene aangewezen te worden in het nazorgplan, waarmee het bevoegd gezag instemt.</i>	Uitgangspunt is dat de saneerder ook belast is met het nemen van de nazorgmaatregelen, tenzij een ander daartoe is aangewezen in het nazorgplan. Aangezien het bevoegd gezag zich tot die partij moet richten in het kader van toezicht en handhaving dient zij zich te overtuigen dat de in het nazorgplan aangewezen partij ook in staat kan worden geacht om de nazorgmaatregelen uit te voeren. Dit geldt ook voor de te stellen financiële zekerheid (art. 39f Wbb). Van wijzigingen van deze partij dient de overheid ook in kennis te worden gesteld en dient met deze wijziging in te stemmen.

6 BESCHIKKINGEN

In dit hoofdstuk zijn (harmonisatie)modellen opgenomen van de beschikkingen met betrekking tot:

- Ernst en spoed (paragraaf 6.1);
- Instemmen saneringsplan (paragraaf 6.2);
- Instemmen saneringsverslag (paragraaf 6.3);
- Instemmen nazorgplan (paragraaf 6.4).

6.1 Vaststelling ernst en spoed

6.1.1 Inleiding

Wettelijk kader

Artikelen 29 en 37 van de Wbb voorzien in het afgeven van een beschikking voor het vaststellen van de ernst en de spoedeisendheid van een bodemverontreiniging.

Deze artikelen voorzien niet in de mogelijkheid om voorschriften aan de beschikking te verbinden. Artikel 37 Wbb kent het bevoegd gezag wel diverse mogelijkheden toe die 'bij beschikking' kunnen worden opgelegd.

Het bevoegd gezag kan niet om meer gegevens vragen naar aanleiding van een melding ex art. 28 Wbb. In het tweede lid van dit artikel staat limitatief opgenomen welke gegevens bij de melding dienen te worden gevoegd. Uiteraard moeten die gegevens wel voldoende zijn om een oordeel over de ernst van de verontreiniging en de spoedeisendheid van de sanering te kunnen geven.

De beschikking ernst kan ook betrekking hebben op een deel van een geval van verontreiniging, mits het belang van de bescherming van de bodem zich daartegen niet verzet (art. 40 Wbb). De spoedeisendheid (het saneringstijdstip) van een dergelijke deelsanering is lastiger vast te stellen, omdat het zicht op het gehele geval van de verontreiniging ontbreekt. De beschikking Ernst & Spoed heeft dan specifiek betrekking op het onderzochte deel van het geval, waarbij de spoedeisendheid is gebaseerd op het feit dat niet vast staat dat er sprake is van een beheersbare of beheerste situatie. Een oplossing die ook wel in de praktijk wordt gehanteerd is het raamsaneringsplan, maar dat is een begrip dat de Wbb niet kent.

Samenhang met saneringsplan

Indien de aanvrager van de beschikking voornemens is te gaan saneren, kan het bevoegd gezag een gecombineerde beschikking ernst & spoed en instemming met het saneringsplan nemen (art. 39 lid 1 Wbb).

6.1.2 Onderwerpen in een beschikking

Waarover moet het bevoegd gezag beslissen?

Het bevoegd gezag stelt vast of een geval van verontreiniging ernstig is of niet. Die vaststelling heeft allerlei (rechts-)gevolgen op grond waarvan het bevoegd gezag vervolgstappen kan nemen.

Een van die gevolgen is dat tegelijkertijd met de vaststelling van de ernst ook bepaald moet worden of spoedige sanering van het geval noodzakelijk is. Daarvan is sprake indien het huidige dan wel voorgenomen gebruik van de bodem of de mogelijke

verspreiding van de verontreiniging leiden tot zodanige risico's voor mens, plant of dier dat spoedige sanering noodzakelijk is (art. 37 lid 1 Wbb).

Opbouw van de beschikking⁴

Een beschikking bevat normaliter de volgende onderdelen:

- Aanleiding
- Besluit
- Overwegingen
- Procedurele aspecten

Deze onderdelen berusten deels op de Wbb en deels op de Awb. De Wbb regelt de inhoudelijke aspecten van de beschikking, de Awb een aantal procedurele aspecten.

6.1.2.1 Aanleiding

Situaties

Er zijn drie situaties waarin het bevoegd gezag in een beschikking moet vastleggen of sprake is van een geval van ernstige verontreiniging:

- naar aanleiding van een nader onderzoek (zonder voornemen tot sanering);
- naar aanleiding van een melding op grond van art. 28 Wbb (met voornemen tot sanering)⁵;
- naar aanleiding van een onderzoeksbevel bij een ongewoon voorval (art. 30 lid 3 Wbb)⁶;

In dit deel van de beschikking kunnen de stukken worden opgesomd die zijn ingediend, waarbij wordt aangegeven of ze wel of niet deel uitmaken van de beschikking. Een andere optie is dat de informatie uit de aangeleverde stukken – voorzover relevant – wordt overgenomen in de beschikking zelf⁷.

6.1.2.2 Besluit

De volgende besluiten kunnen worden genomen:

- a. de verontreiniging is niet ernstig; dan valt de verontreinigingssituatie buiten het kader van de saneringsregeling in de Wbb;
- b. de verontreiniging is wel ernstig; de spoedeisendheid van de sanering moet worden bepaald;
- c. de verontreiniging is wel ernstig/spoedeisendheid ontbreekt: wel mogelijkheid om bij beschikking op te leggen (art. 37 lid 4 Wbb):
  - maatregelen in het belang van de bescherming van de bodem (beheersmaatregelen);
  - op welke wijze en tijdstippen verslag wordt gedaan van de uitvoering van die maatregelen;

---

⁴ De hier opgenomen volgorde van onderwerpen is niet bindend.

⁵ ABR 17 mei 2006, M&R 2006, 78; Arnhem: het is niet in strijd met art. 29 Wbb dat ook percelen die niet expliciet worden vermeld in een melding als bedoeld in art. 28 lid 1 Wbb (omdat op dat deel geen handelingen zullen plaatsvinden, maar waarvan wel onderzoeksgegevens bekend zijn) worden betrokken bij de vaststelling van de ernst van de verontreiniging mits deze percelen deel uitmaken van het geval van verontreiniging.

⁶ Deze situatie wordt volledigheidshalve genoemd, maar de ongewone voorvalregeling maakt geen deel uit van deze BUM.

⁷ Hierbij is wel van belang dat dit één op één gebeurt ter voorkoming van interpretatieverschillen tussen ingediende stukken en beschikking.

- o welke gebruiksbeperkingen door eigenaar, erfpachter of gebruiker van het betreffende grondgebied waar sprake is van ernstige verontreiniging in acht moeten worden genomen;
  - o welke wijzigingen van het gebruik van de bodem moeten worden gemeld (art. 37 lid 5 Wbb)⁸.
- d. de verontreiniging is wel ernstig/spoedeisend: tevens dient dan te worden bepaald op welk tijdstip uiterlijk met de sanering moet worden begonnen. Het bevoegd gezag wordt de mogelijkheid geboden om bij beschikking aan te geven:
- o het uiterste tijdstip waarop het saneringsplan moet zijn ingediend (art. 37 lid 2 Wbb);
  - o welke tijdelijke beveiligingsmaatregelen aan de sanering vooraf dienen te gaan en
  - o op welke wijze en tijdstippen verslag moet worden gedaan van de uitvoering van die maatregelen (art. 37 lid 3 Wbb)
  - o welke wijzigingen van het gebruik van de bodem moeten worden gemeld (art. 37 lid 5 Wbb)⁹.

In de gevallen c en d kan het bevoegd gezag op grond van art. 37 lid 6 Wbb de risico's die de spoedeisendheid van de sanering bepalen (art. 37 lid 1 Wbb) anders vaststellen naar aanleiding van de verslagen over de uitvoering van de beheersmaatregelen en tijdelijke beveiligingsmaatregelen, de melding van gebruikswijzigingen of een wijziging van een omstandigheden. Er zal dan een nieuwe beschikking worden genomen, waarbij spoedeisendheid van de sanering, saneringstijdstip en tijdstip indienen saneringsplan kunnen wijzigen.

6.1.2.3 Overwegingen

Overwegingen

Het 'hart' van de beschikking bestaat uit de overwegingen (de motivering) ter vaststelling van ernst en spoedeisendheid. Bij gebreke van (nadere) regelgeving worden beiden ingevuld door onder andere op – landelijk niveau – de Circulaire bodemsanering 2009 en eventueel aanvullend lokaal bodembeleid. Korthedshalve wordt daarnaar verwezen.

De aangeleverde gegevens op grond van art. 28 lid 2 Wbb of de resultaten van het nader bodemonderzoek moeten voldoende zijn voor het bevoegd gezag om ernst van de verontreiniging en spoedeisendheid van de sanering vast te stellen. De toetslijst is het instrument om de kwaliteit van het bodemonderzoek vast te stellen.

Tevens moeten die gegevens voldoende zijn om de andere mogelijkheden die het bevoegd gezag heeft (zie hiervoor onder besluit) te kunnen opleggen.

Een indeling van dit deel van de beschikking kan zijn:

- Korte beschrijving van de verontreinigings situatie (evt. met verwijzing naar ingediende stukken);
- Onderbouwing van de ernst van de verontreiniging (onder andere Circulaire bodemsanering)
- Onderbouwing van de spoedeisendheid van de sanering en saneringstijdstip: het huidige gebruik of voorgenomen gebruik of verspreidingsrisico's die leiden tot zodanige risico's voor mens/plant/dier dat spoedige sanering noodzakelijk is (art. 37 lid 1 Wbb jo. circulaire bodemsanering);

⁸ ABRS (M&R 2000, nr. 109, TMA 2000, pag 146-149): deze meldingsplicht mag slechts betrekking hebben op wijzigingen die van invloed zijn op de spoedeisendheid van de sanering.

⁹ Idem noot 8.

- Onderbouwing voor het opleggen van beheersmaatregelen/gebruiksbeperkingen (niet spoed) of tijdelijke beveiligingsmaatregelen (wel spoed).

Indien gebruik is gemaakt van de procedure volgens afdeling 3.4 Awb kan de reactie op evt. zienswijzen bij de overwegingen worden opgenomen.

Kadastrale registratie

De kadastrale registratie bestaat uit een registratie van gebruiksbeperkingen voor de specifieke locatie (art. 55 Wbb / Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen). De beschikking dient de kadastrale aanduiding te vermelden van de percelen waarop de beschikking betrekking heeft. De vermelding van de kadastrale aanduiding geschiedt door het overleggen van een kadastrale kaart met daarop aangegeven de interventiewaarde contour in het vaste deel van de bodem.

6.1.2.4 Procedurele aspecten

De overige onderdelen beslaan het toetsingskader Awb (in beschikking of daaronder 'onder handtekening'). Cruciale onderdelen van een beschikking zijn volgens de Awb:

- Procedure die van toepassing is (afdeling 3.4 of titel 4.1 Awb)
- Beroepsclausule (incl. afdeling 3.4 of titel 4.1 Awb van toepassing is).

6.1.3 Overige informatie

Andere dan de hiervoor genoemde onderwerpen kunnen beter in een aparte bijlage (die geen deel uitmaakt van de beschikking) opgenomen worden. Gedacht kan worden aan:

- begrippen/referenties,
- toetsingskader,
- actualiteit van het bodemonderzoek (afhankelijk van type en ernst verontreiniging).

6.2 Instemming saneringsplan

6.2.1 Inleiding

Wettelijk kader

Artikel 39 lid 2 Wbb bepaalt dat het saneringsplan de instemming van het bevoegd gezag behoeft. Pas nadat het bevoegd gezag heeft ingestemd met het saneringsplan of na het ongebruikt verstrijken van de termijn om instemming te verlenen kan met de uitvoering van het saneringsplan worden aangevangen.

Aan de instemming kunnen tevens voorschriften worden verbonden.

Artikel 39f lid 1 Wbb voorziet in de mogelijkheid om aan de instemming met het saneringsplan ook voorschriften te verbinden tot het stellen van financiële zekerheid. Deze voorschriften gelden specifiek voor degene die de bodem saneert en voor het treffen van maatregelen ter uitvoering van het saneringsplan.

Het bevoegd gezag is bevoegd tot het stellen van nadere regels omtrent de gegevens die in het saneringsplan worden opgenomen (artikel 39 lid 1 Wbb), indien en voor zover vereist om de voorgenomen sanering te kunnen toetsen aan het behalen van de saneringsdoelstelling als bedoeld in art. 38 Wbb. Andere redenen om aanvullende gegevens te vragen zijn in strijd met de Wbb en relevante jurisprudentie van de ABRS (zie bijlage 1).

6.2.2 Onderwerpen in een beschikking

Waarover moet het bevoegd gezag beslissen?

Het bevoegd gezag stemt in met het saneringsplan indien door de daarin omschreven sanering wordt voldaan aan artikel 38 Wbb (de saneringsdoelstelling). Het bevoegd gezag beoordeelt of de voorgestelde saneringswijze de meest effectieve is (functiegericht en kosteneffectief) en legt in een beschikking op het saneringsplan vast of met het saneringsplan kan worden ingestemd.

Met andere woorden: de gegevens als omschreven in artikel 39 lid 1 Wbb moeten in het saneringsplan zijn opgenomen om het bevoegd gezag in staat te stellen om het afwegingsproces (dat de initiatiefnemer eerst zelf heeft moeten maken) te kunnen beoordelen.

Opbouw van de beschikking¹⁰

Een beschikking bevat normaliter de volgende onderdelen:

- Aanleiding.
- Besluit. Instemming met de aanvraag: ja/nee of ja onder het stellen van voorschriften.
- Overwegingen.
- Procedurele aspecten.

Deze onderdelen berusten deels op de Wbb en deels op de Awb. De Wbb regelt de inhoudelijke aspecten van de beschikking, de Awb een aantal procedurele aspecten.

---

¹⁰ De volgorde van de onderdelen, met name besluit en overwegingen, is niet dwingend; andersom mag natuurlijk ook.

6.2.1.1 Aanleiding

Hierin staan de aanleiding/aanvraag en een opsomming van de ingediende stukken, evt. aangevuld met omschrijving van de verontreinigingssituatie, indien dat nog niet is gebeurd in het kader van het besluit inzake ernst en spoed.

6.2.1.2 Besluit en voorschriften

Algemeen

Het besluit kan inhouden een ja / nee, maar ook een ja onder het stellen van voorschriften. Grondslag voor het stellen van voorschriften is artikel 39 lid 2 Wbb: 'aan de instemming kunnen voorschriften worden verbonden'.

De voorschriften bij een beschikking dienen van toepassing te zijn op de sanering waarop de beschikking betrekking heeft. De voorschriften dienen beperkt te blijven tot het kader waarop de bevoegdheid tot het opleggen van voorschriften is gebaseerd, namelijk ter bereiking van de saneringsdoelstelling van artikel 38 lid 1 Wbb.

Voorbeelden van onderwerpen van voorschriften

- Invulling regelgeving en/of beleidsregels en/of BRL SIKB 6000/7000 als gevolg van locatiespecifieke omstandigheden van de betreffende sanering (voor zover toegestaan in de betreffende regelingen). Voorbeelden:
  - Vaststelling van kritische werkzaamheden bij deze sanering (kan ook bij meldverplichtingen).
  - Termijn voor indienen saneringsverslag (artikel 39c Wbb: 'zo spoedig mogelijk').
  - Aanduiding van wat wordt verstaan onder wijziging van het saneringsplan (kan ook in combinatie met meldverplichting: artikel 39 leden 4 en 5 Wbb).
  - Specifieke eisen aan de opslag van vrijkomende grond, inrichten van tijdelijke depots, afvoer van (asbesthoudende) grond.
  - Specifieke eisen ter bevordering veiligheid.
- Meldverplichtingen: wanneer, bij wie en hoe (voorgeschreven formulieren).
- Overige verplichtingen ter vergemakkelijking toezicht/handhaving, bijvoorbeeld inzicht in de namen van uitvoerders (voor zover BRL hier niet in voorziet).
- Financiële zekerheid (art 39f lid 1 Wbb).

Actualiteit van het bodemonderzoek

Zeker bij een gecombineerde beschikking ernst & spoed / instemming saneringsplan is het raadzaam om iets op te nemen over de actualiteit van het bodemonderzoek. Wanneer na afgifte van de beschikking niet direct met saneren wordt aangevangen, dient rekening te worden gehouden met wijzigingen in de verontreinigingssituatie of in het bodemgebruik of de functie van de locatie.

De 'houdbaarheid' van de onderzoeksresultaten is onder andere afhankelijk van het type verontreiniging (mobiel of immobiel).

Deze informatie dient 'onder de handtekening' te worden opgenomen, maar kan ook in de voorlichtingsbrochure ten behoeve van de aanvrager vermeld worden (zie hieronder par. 6.2.3).

6.2.2.3 Overwegingen

Het 'hart' van de beschikking bestaat uit de overwegingen (de motivering) ter vaststelling van de optimale saneringsvariant, ook wel het afwegingsproces¹¹. Dit afwegingsproces is vooral van belang bij mobiele verontreinigingen. Aanwijzingen voor het afwegingsproces worden gegeven in de regelgeving en het beleid (Circulaire bodemsanering).

In de overweging wordt informatie overgenomen uit het saneringsplan met betrekking tot¹²:

1. saneringsdoelstelling (mobiel en/of immobiel);
2. saneringsvariant;
3. saneringsmethode en -werkzaamheden (mobiel en/of immobiel).

Daarnaast verdient de mate van gedetailleerdheid van punt 3 in de beschikking zelf aandacht. Hoe gedetailleerder, bijvoorbeeld door kuubs en dieptes in meters op te nemen, hoe eerder er bij de feitelijke uitvoering van de sanering sprake zal zijn van wijziging(en) van het saneringsplan. Dit kan tot gevolg hebben dat het bevoegd gezag een nieuwe beschikking moet nemen. Maatwerk is hierbij van belang.

Strikte toets aan saneringsdoelstelling ex artikel 38 Wbb

De hoogste bestuursrechter (Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State) heeft in diverse uitspraken¹³ geoordeeld dat het bevoegd gezag het ingediende saneringsplan alleen mag beoordelen op basis van de saneringsdoelstellingen genoemd in artikel 38 lid 1 Wbb. Andere aspecten verband houdende met de sanering (bijv. verkeershinder, stofoverlast, (dreigende) schade aan funderingen e.d.) horen niet thuis in het toetsingskader van de Wbb. Deze aspecten dienen binnen andere (wettelijke) toetsingskaders, indien en voor zover aanwezig, te worden beoordeeld.

6.2.2.4 Procedurele aspecten

Procedurele aspecten worden gebaseerd op het toetsingskader Awb (in beschikking of daaronder 'onder handtekening'). Cruciale onderdelen van een beschikking zijn volgens de Awb:

- Procedure die van toepassing is (afdeling 3.4 of titel 4.1 Awb).
- Beroepsclausule (incl. afdeling 3.4 of titel 4.1 Awb van toepassing is).

Zodra essentiële informatie waarop een besluit is gebaseerd wijzigt, dient de aanvrager een nieuwe aanvraag in te dienen.

6.2.3 Overige informatie

Alle overige informatie die het bevoegd gezag kwijt wil dient niet in het besluit zelf te worden opgenomen, maar in een apart document dat geen deel uitmaakt van de beschikking. Voorbeelden hiervan zijn: begrippenlijst, toelichting (al dan niet met gebruikmaking van wetteksten).

Omdat de beschikking niet de juiste plaats is voor deze informatie kan bijvoorbeeld wel gekozen worden voor informatiedeling in de vorm van een voorlichtingsfolder. Het

---

¹¹ Welke gegevens het bevoegd gezag nodig heeft om te kunnen beslissen wordt beantwoord in de toetslijsten.

¹² In de beschikkingen van de vermelde bevoegde gezagsorganen wordt niet altijd hetzelfde onder een bepaalde definitie begrepen. Aan de hand van de inhoud is beoordeeld welke definitie (zie BUM) werd bedoeld.

¹³ Zie bijlage 1 voor toelichting.

kiezen voor een dergelijke optie is praktisch wanneer deze informatie wel onder de aandacht van betrokkenen gebracht moet worden.

Hieronder zijn enkele voorbeelden van punten waarover informatie gedeeld kan worden opgenomen. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen verschillende groepen van belanghebbenden.

Voorbeelden van punten op te nemen in een voorlichtingsbrochure ten behoeve van de aanvrager/melder

- Informatieplicht die voortvloeit uit artikel 3:20 Awb (Wet samenhangende besluiten Awb; in werking getreden per 1 juli 2008). De aanvrager wordt in kennis gesteld van andere, op de aanvraag te nemen, besluiten waarvan het bestuursorgaan redelijkerwijs kan aannemen dat deze nodig zijn voor de door de aanvrager te verrichten activiteit.
- Actualiteit bodemonderzoek (zie ook paragraaf 6.2.2.2).
- Herhaling van vereisten die voortvloeien uit de wet, zoals:
  - melden bij afwijking saneringsplan;
  - het voldoen aan de erkenningsregeling Bbk.
- Aanvullende vereisten die voortvloeien uit de BRL-en.
- Aanwijzingen ten aanzien van:
  - informatieverstrekking door de aanvrager/melder aan de omwonenden;
  - een mogelijke waarschuwingsplicht bij activiteiten die gedurende een bepaalde periode extra veel hinder (geluid, stof e.d.) opleveren.

Voorbeelden van punten op te nemen in een voorlichtingsbrochure ten behoeve van de burger (waaronder de aanvrager)

- Algemeen toetsingskader: Wbb, Circulaire bodemsanering 2009 en andere landelijke circulaires, verordeningen van het bevoegd gezag, beleidsregels van het bevoegd gezag.
- Toetsingsgronden: wat wordt getoetst in het kader van instemming saneringsplan en wat niet (ander aspecten dan bodemgerelateerd: bijv. hinder door stofoverlast, geluidsoverlast e.d.): zie bijlage 1 (jurisprudentie toetsingsgronden).
- Andere informatie die het draagvlak bij belanghebbenden kan vergroten, zodat procedures mogelijk voorkomen kunnen worden.
- Klachtenregeling.
- Informatiedesk.

6.3 Instemming saneringsverslag

6.3.1 Inleiding

Wettelijk kader

Het afgeven van een instemmingsbeschikking met betrekking tot het saneringsverslag¹⁴ is geregeld in artikel 39c van de Wbb. Dit artikel voorziet niet in het verbinden van voorschriften aan de instemmingsbeschikking.

Het bevoegd gezag is bevoegd tot het stellen van nadere regels omtrent de gegevens die in het verslag worden opgenomen (artikel 39c lid 3 Wbb). Deze gegevens zijn aanvullend ten opzichte van de gegevens die op grond van lid 1 in ieder geval moeten worden opgenomen in het verslag.

Het saneringsverslag kan betrekking hebben op:

- Sanering van het gehele geval van bodemverontreiniging.
- Sanering van een deel van het geval van bodemverontreiniging. Dit betreft een deelsaneringen in de zin van artikel 40 Wbb. Voor dit saneringsverslag gelden dezelfde vereisten als voor saneringen van het gehele geval van bodemverontreiniging.
- Gefaseerde sanering van het geval van bodemverontreiniging (artikel 38 lid 3 Wbb). Voor de afsluiting van iedere fase de verplichting om een saneringsverslag en eventueel een nazorgplan op te stellen (artikel 39c lid 1 Wbb). Een voorbeeld van de gefaseerde aanpak van een bodemverontreiniging is de scheiding tussen aanpak van de verontreinigingsbron in de bovengrond en de verontreiniging in de ondergrond.

Samenhang met nazorgplan

De samenhang met de instemmingsbeschikking op het nazorgplan van artikel 39d Wbb is groot. Indien uit het saneringsverslag blijkt dat er na de sanering restverontreiniging in de bodem is achtergebleven en er daardoor gebruiksbepalingen of nazorgmaatregelen noodzakelijk zijn (zie artikel 39c lid 1 sub f Wbb), dient tegelijkertijd of zo spoedig mogelijk daarna een nazorgplan te worden ingediend. Bij gebruiksbepalingen en/of nazorgmaatregelen zal meestal een gecombineerde beschikking worden genomen: zowel de instemming met het saneringsverslag als met het nazorgplan. Als dit niet het geval is, zal er alleen een instemmingsbeschikking op het saneringsverslag volgen¹⁵.

Als regel zal het nazorgplan gelijktijdig worden ingediend met het saneringsverslag. Het is echter mogelijk dat de saneerder heeft geoordeeld dat een nazorgplan niet nodig is, terwijl het bevoegd gezag op basis van het saneringsverslag een andere conclusie trekt. In dat geval zal het bevoegd gezag niet instemmen met het saneringsverslag dan nadat er een nazorgplan is ingediend¹⁶.

¹⁴ Op grond van de terminologie die gebruikt wordt in artikel 39c Wbb zou de term 'saneringsverslag' het meest zuiver zijn. In de praktijk wordt evenwel de term 'saneringsverslag' gehanteerd. In deze BUM wordt die term aangehouden, maar inhoudelijk wordt hetzelfde bedoeld.

¹⁵ In een nog bij de Tweede Kamer in te dienen wetsvoorstel tot wijziging van de Wbb (Gebiedsgerichte aanpak van de verontreiniging van het diepere grondwater) wordt artikel 39d Wbb zodanig gewijzigd dat de instemming met het nazorgplan tegelijkertijd kan worden verleend met de instemming met het saneringsverslag. Indien die optie wordt gekozen is er sprake van één beschikking in plaats van 2.

¹⁶ MvT, Kamerstukken II 2003-2004, 29462, nr. 3, pag 35-36.

6.3.2 Onderwerpen in een beschikking

Waarover moet het bevoegd gezag beslissen?

Het saneringsverslag kan pas de instemming van het bevoegd gezag krijgen als de sanering voldoet aan de functiegerichte saneringsdoelstelling van artikel 38 Wbb (artikel 39c lid 1).

In artikel 39c lid 1 (a t/m f) Wbb zijn de gegevens vermeld die in ieder geval in het saneringsverslag terug te vinden moeten zijn. Deze gegevens dienen om het bevoegd gezag in staat te stellen te kunnen beoordelen of de sanering voldoet aan de functiegerichte doelstelling die is opgenomen in het saneringsplan waarmee het eerder heeft ingestemd. De eventuele aanvullende gegevens die het bevoegd gezag kan verlangen op grond van artikel 39c lid 3 Wbb dienen dan ook betrekking te hebben op dit toetsingscriterium. Het is niet mogelijk om op grond van deze bepalingen andere gegevens van de indiener van het saneringsverslag te verlangen.

Opbouw van de beschikking¹⁷

Een beschikking van het saneringsverslag bevat normaliter de volgende onderdelen:

- Aanleiding
- Besluit (instemming: ja/nee)
- Overwegingen
- Restverontreiniging
- Registratie publiekrechtelijke beperkingen
- Procedurele aspecten

Deze onderdelen berusten deels op de Wbb en deels op de Awb. De Wbb brengt de inhoudelijke aspecten van de beschikking, de Awb een aantal procedurele aspecten.

De vaststelling dat werkzaamheden verband houdende met het saneringsverslag uitgevoerd zijn door bodemintermediairs die erkend zijn conform het Bbk komt aan de orde bij de vraag of de aanvraag in behandeling kan worden genomen (de ontvankelijkheidsvraag: zie artikel 21 lid 1 Bbk).

6.3.2.1 Aanleiding

Hierin staat de aanvraag en opsomming van ingediende stukken:

- aanvraag instemming saneringsverslag (ook wel melding genoemd: data, kenmerk, etc.)
- korte opsomming voorgeschiedenis (data eerdere beschikkingen e.d.)
- opsomming van thans ingediende stukken (die deel uitmaken van de beschikking of niet).

6.3.2.2 Besluit

Het besluit kan inhouden een ja / nee. Het bevoegd gezag kan slechts instemmen met het saneringsverslag indien gesaneerd is overeenkomstig artikel 38 Wbb.

Biedt het saneringsverslag voldoende informatie om te kunnen beoordelen of met de sanering het (in het saneringsverslag beschreven) saneringsdoel is bereikt?

Zo nee: niet instemmen en ontbrekende gegevens opvragen (met inachtneming van artikel 4:5 en 4:15 Awb).

---

¹⁷ De volgorde van de onderdelen, met name besluit en overwegingen, is niet dwingend; andersom mag natuurlijk ook.

Zo ja: Is met de sanering het saneringsdoel bereikt? Zo nee: niet instemmen; zo ja: instemmen (indien van toepassing: na beoordeling nazorgplan (zie paragraaf 6.4).

6.3.2.3 Overwegingen

Het 'hart' van de beschikking bestaat uit de overwegingen (de motivering) ter onderbouwing van het besluit (is met de sanering het saneringsdoel bereikt?).

In de overweging wordt informatie overgenomen uit het saneringsverslag met betrekking tot:

- het behaalde saneringsresultaat (in relatie tot de saneringsdoelstelling).
- eventuele restverontreinigingen.

6.3.2.4 Restverontreiniging

Hiervan kan sprake zijn, ook als er geen nazorgplan dient te worden ingediend, namelijk als die restverontreiniging niet leidt tot gebruiksbeperkingen of noodzakelijke nazorgmaatregelen.

6.3.2.5 Kadastrale registratie van publiekrechtelijke beperkingen

Deze registratie zal alleen nodig zijn als er vóór sanering een registratie heeft plaatsgevonden op grond van artikel 55 Wbb, die komt te vervallen door instemming met het saneringsverslag.

6.3.2.6 Procedurele aspecten

Procedurele aspecten dienen bij voorkeur onder de handtekening vermeld te worden.

Deze procedurele aspecten worden gebaseerd op het toetsingskader Awb (in beschikking of daaronder 'onder handtekening'). Cruciale onderdelen van een beschikking zijn volgens de Awb:

- Procedure die van toepassing is (afdeling 3.4 of titel 4.1 Awb).
- Beroepsclausule (incl. afdeling 3.4 of titel 4.1 Awb van toepassing is).

Zodra essentiële informatie waarop een besluit is gebaseerd wijzigt, dient de aanvrager een nieuwe aanvraag in te dienen.

6.3.3 Overige informatie

Alle overige informatie die het bevoegd gezag kwijt wil dient niet in het besluit zelf te worden opgenomen, maar in een apart document dat geen deel uitmaakt van de beschikking. Voorbeelden hiervan zijn: begrippenlijst, toelichting (al dan niet met gebruikmaking van wetteksten).

6.4 Instemming nazorgplan

6.4.1 Inleiding

Wettelijk kader

Het afgeven van een instemmingsbeschikking met betrekking tot het nazorgplan is geregeld in artikel 39d van de Wbb.

Artikel 39d lid 3 Wbb voorziet in het verbinden van voorschriften aan de instemmingsbeschikking. Het bevoegd gezag mag nadere regels stellen omtrent de gegevens die in het verslag worden opgenomen (artikel 39d lid 5 Wbb). Deze gegevens zijn aanvullend ten opzichte van de gegevens die op grond van lid 1 in ieder geval moeten worden opgenomen in het verslag.

Artikel 39f lid 1 Wbb maakt het mogelijk om aan de instemming met het nazorgplan ook voorschriften te verbinden tot het stellen van financiële zekerheid door degene die de nazorgmaatregelen uitvoert.

Het nazorgplan kan betrekking hebben op deelsaneringen in de zin van artikel 40 Wbb. Hiervoor gelden dezelfde vereisten als voor saneringen van het gehele geval van verontreiniging. In geval van een sanering in fasen als bedoeld in artikel 38 lid 3 Wbb, geldt voor afsluiting van iedere fase de verplichting om een saneringsverslag en eventueel een nazorgplan op te stellen (artikel 39c lid 1 Wbb). In de wetsgeschiedenis worden saneringen van boven- en ondergrond als voorbeeld genoemd, waarbij sanering van de ondergrond later plaatsvindt en vaak ook langer duurt dan sanering van de bovengrond.

Samenhang met saneringsverslag

De samenhang met de instemmingsbeschikking op het saneringsverslag van artikel 39c Wbb is groot. Indien uit het saneringsverslag blijkt dat er na de sanering restverontreiniging in de bodem is achtergebleven en er daardoor gebruiksbeperkingen of nazorgmaatregelen noodzakelijk zijn, dient tegelijkertijd of zo spoedig mogelijk daarna een nazorgplan te worden ingediend. Als regel zal het nazorgplan gelijktijdig worden ingediend met het saneringsverslag. Het is echter mogelijk dat de saneerder heeft geoordeeld dat een nazorgplan niet nodig is, terwijl het bevoegd gezag op basis van het saneringsverslag een andere conclusie trekt. In dat geval zal het bevoegd gezag niet instemmen met het saneringsverslag dan nadat er een nazorgplan is ingediend¹⁸. Bij gebruiksbeperkingen en/of nazorgmaatregelen zal dus meestal een gecombineerde beschikking worden genomen: zowel de instemming met saneringsverslag als met het nazorgplan¹⁹.

Is er evenwel sprake van een (latere) melding van wijziging van het gebruik dan kan een afzonderlijk nazorgplan nodig zijn.

6.4.2 Onderwerpen in een beschikking

Waarover moet het bevoegd gezag beslissen?

Het nazorgplan kan pas de instemming van het bevoegd gezag krijgen als de in het plan beschreven gebruiksbeperkingen en/of nazorgmaatregelen voldoende zijn om

¹⁸ MvT, Kamerstukken II 2003-2004, nr. 29462, nr. 3, pag 35-36.

¹⁹ In een nog bij de Tweede Kamer in te dienen wetsvoorstel tot wijziging van de Wbb (Gebiedsgerichte aanpak van de verontreiniging van het diepere grondwater) wordt artikel 39d Wbb zodanig gewijzigd dat de instemming met het nazorgplan tegelijkertijd kan worden verleend met de instemming met het saneringsverslag. Indien die optie wordt gekozen is er sprake van één beschikking in plaats van 2.

ervoor te zorgen dat de verontreiniging die na de sanering is achtergebleven niet zal leiden tot een vermindering van de kwaliteit van de bodem zoals beschreven in het saneringsverslag (artikel 39d lid 3).

In artikel 39d lid 1 Wbb zijn de gegevens vermeld die in ieder geval in het nazorgplan terug te vinden moeten zijn teneinde het bevoegd gezag in staat te stellen om – mét de gegevens die al in het saneringsverslag zijn opgenomen - te kunnen beoordelen of de (beschreven) kwaliteit van de bodem voor de toekomst ook gegarandeerd is. De eventuele aanvullende gegevens die het bevoegd gezag kan verlangen op grond van artikel 39d lid 5 Wbb dienen dan ook betrekking te hebben op dit toetsingscriterium. Het is niet mogelijk om op grond van deze bepalingen andere gegevens van de indiener van het nazorgplan te verlangen.

Nazorg betekent dat er langdurige financiële voorzieningen nodig zijn. In het nazorgplan worden de kosten berekend van de te treffen maatregelen. Het bevoegd gezag kan een financiële zekerheid vragen voor de nazorgkosten (artikel 39f lid 1 Wbb jo. Besluit financiële bepalingen bodemsanering). Uit het nazorgplan zal ook moeten blijken wie met de uitvoering van de nazorgmaatregelen is belast (saneerder of een ander die in het nazorgplan is aangewezen: artikel 39 e lid 2 Wbb).

Opbouw van de beschikking²⁰

Een voor de hand liggende indeling is de volgende indeling:

- Aanleiding
- Besluit: instemming ja/nee. Indien ja: eventueel verwijzing naar voorschriften die als bijlage worden bijgevoegd (en deel uitmaken van beschikking).
- Overwegingen
- Beschrijving van restverontreiniging, gebruiksbepalingen of nazorgmaatregelen
- Registratie publiekrechtelijke bepalingen
- Procedurele aspecten.

Deze onderdelen berusten deels op de Wbb en deels op de Awb. De Wbb brengt de inhoudelijke aspecten van de beschikking, de Awb een aantal procedurele aspecten.

6.4.2.1 Aanleiding

Hierin staat de aanvraag en opsomming van ingediende stukken:

- aanvraag instemming nazorgplan (ook wel melding genoemd: data, kenmerk, etc.)
- korte opsomming voorgeschiedenis (data eerdere beschikkingen e.d.)
- opsomming van thans ingediende stukken (die deel uitmaken van de beschikking of niet).

6.4.2.2 Besluit en voorschriften

Algemeen

Het besluit kan inhouden een ja / nee, maar ook een ja onder het stellen van voorschriften.

Biedt het nazorgplan voldoende informatie om te kunnen beoordelen dat met de beschreven gebruiksbepalingen en nazorgmaatregelen de kwaliteit van de bodem in de toekomst niet zal verslechteren?

Zo nee: niet instemmen (en ontbrekende gegevens opvragen met inachtneming van de artikelen 4:5 en 4:15 Awb).

---

²⁰ De volgorde van de onderdelen, met name besluit en overwegingen, is niet dwingend; andersom mag natuurlijk ook.

Zo ja: is duidelijk wie de uitvoering van de nazorgmaatregelen op zich neemt? Zo nee: niet instemmen; zo ja: kan met de voorgestelde financiering worden ingestemd? Zo nee: niet instemmen; zo ja: instemmen.

Voorschriften

Grondslag voor het stellen van voorschriften is artikel 39d lid 3 Wbb: 'aan de instemming kunnen voorschriften worden verbonden'. Lid 4 van deze bepaling geeft een voorbeeld van te stellen voorschriften, namelijk het melden van wijzigingen in het gebruik van de bodem.

De voorschriften dienen wel beperkt te blijven tot het kader waarop de bevoegdheid tot het opleggen van voorschriften is gebaseerd, namelijk met het oog op de uitvoering van de nazorg en het houden van toezicht daarop.

De voorschriften bij een beschikking dienen van toepassing te zijn op de sanering waarmee bij die beschikking wordt ingestemd. Het kunnen voorschriften zijn die altijd worden opgelegd (standaard-voorschriften) of specifiek zijn voor de betreffende locatie.

Voorbeelden van voorschriften

- Melden van wijzigingen in het gebruik van de bodem (artikel 39d lid 4 Wbb).
- (Vooraf) melden van bemonsteringen in het kader van de nazorg.
- Rapportageverplichtingen monitoringresultaten.
- Specifieke beperkingen in het gebruik, het in stand houden van bepaalde nazorgmaatregelen; het inplanten van bepaald soort vegetatie, bepaalde handeling die alleen met toestemming van het bevoegd gezag mogen worden uitgevoerd (bijv. graafwerkzaamheden tot een bepaalde diepte).
- Wijzigingen in degene die verantwoordelijk is voor de nazorg²¹.
- Overige verplichtingen ter vergemakkelijking van het toezicht/handhaving, bijvoorbeeld het melden van wijzigingen in de uitvoering van het nazorgplan.
- Financiële zekerheid (artikel 39f lid 1 Wbb).

N.B. een aantal van bovengenoemde voorschriften is ook opgenomen in protocol 6004 (milieukundige begeleiding van nazorg). De milieukundig begeleider moet onder andere een nazorgprogramma opstellen en na controle van het systeem is voorzien in een rapportage van kritische punten aan het bevoegd gezag.

6.4.2.3 Overwegingen

Het 'hart' van de beschikking bestaat uit de overwegingen (de motivering) ter onderbouwing van het besluit of met de beschreven gebruikbeperkingen en nazorgmaatregelen de in het saneringsverslag beschreven de kwaliteit van de bodem is gegarandeerd. Ook wel omschreven als: het in stand houden van het saneringsresultaat.

Procedurele aspecten dienen bij voorkeur onder de handtekening vermeld te worden.

Alle overige informatie die het bevoegd gezag kwijt wil (bijv. dat de sanering uitgevoerd dient te zijn door bodemintermediairs die erkend conform Bbk²²) dient niet in het besluit zelf te worden opgenomen, maar in een aparte bijlage.

²¹ Zonder melding van een dergelijke overdracht van verantwoordelijk ontslaat de saneerder of degene die als verantwoordelijke in het nazorgplan is genoemd niet van zijn (publiekrechtelijke) verplichtingen, dus dit voorschrift is niet strikt noodzakelijk en het zou te overwegen zijn om het op te nemen in een voorlichtingsbrochure, die geen deel uitmaakt van de beschikking.

²² Dit onderwerp komt aan de orde bij de ontvankelijkheid van een aanvraag instemmingsbeschikking.

6.4.2.4 Restverontreiniging, gebruiksbeperkingen of nazorgmaatregelen.

In het kader van een nazorgplan is altijd sprake van beperkingen in het gebruik van de bodem en/of nazorgmaatregelen. Formeel is een beschrijving van deze onderdelen in de beschikking zelf niet vereist, maar kan een verwijzing worden opgenomen naar het nazorgplan die deel uitmaakt van de beschikking. Voor het wel opnemen in de beschikking pleit dat het de beschikking zelfstandig leesbaar maakt. Er schuilt wel een risico in bij verschillen in formulering, waardoor interpretatieverschillen kunnen ontstaan.

6.4.2.5 Kadastrale registratie van publiekrechtelijke beperkingen

Deze beschikking dient te worden geregistreerd op grond van artikel 55 Wbb. De beschikking dient de kadastrale aanduiding te vermelden van de percelen waarop de beschikking betrekking heeft. De vermelding van de kadastrale aanduiding geschiedt door het overleggen van een kadastrale kaart met daarop aangegeven de interventiewaarde contour in het vaste deel van de bodem.

6.4.2.6 Procedurele aspecten

De overige onderdelen beslaan het toetsingskader Awb (in beschikking of daaronder 'onder handtekening'). Cruciale onderdelen van een beschikking zijn volgens de Awb:

- Procedure die van toepassing is (3.4 of 4.1 Awb);
- Beroepsclausule (incl. 3.4 of 4.1 Awb van toepassing is).

6.4.3 Overige informatie

Alle overige informatie die het bevoegd gezag kwijt wil dient niet in het besluit zelf te worden opgenomen, maar in een apart document dat geen deel uitmaakt van de beschikking. Voorbeelden hiervan zijn: begrippenlijst, toelichting (al dan niet met gebruikmaking van wetteksten).

7 BEGRIPPEN

Dit hoofdstuk bevat enkele begrippen die in dit document worden gebruikt.

Achtergrondgegevens	Gegevens die niet essentieel zijn voor het voldoen aan de wettelijke eisen, maar die wel helpen bij het begrijpen van de melding. Ter vergelijking: bij een BUS-melding wordt vaak verzocht om een A4 met toelichting op de voorgenomen werkzaamheden.
Bewezen techniek	Met een bewezen techniek wordt bedoeld, de situatie waarin een techniek volgens de de Richtlijn herstel en beheer (water)bodems toepasbaar is, gegeven de verontreinigingssituatie, bodemopbouw en saneringsdoelstelling. Indien de techniek niet toepasbaar is (gegeven de bodemopbouw en saneringsdoelstelling) spreken wij van een niet-bewezen techniek en wordt de sanering als complex beschouwd. De sanering valt dan buiten de Richtlijn en de BUM Wbb.
Deelsanering	De sanering van een deel van een geval van ernstige bodemverontreiniging.
Doorstart A5	Rapport waarin de afweging van saneringsvarianten staat beschreven inclusief een voorkeursvolgorde van saneringsvarianten waarbij het volledig verwijderen van verontreinigingen als referentievariant wordt beschouwd. <i>Toelichting: gezien de gewijzigde wettelijke saneringsdoelstelling geldt deze variant niet meer als een wettelijk voorgeschreven referentievariant. Het begrip "afdalen van de saneringsladder" heeft haar betekenis verloren. De tredes van de saneringsladder worden echter nog wel gebruikt om saneringsdoelstellingen te beschrijven, met name voor mobiele verontreinigingssituaties.</i>
Essentiële gegevens	De gegevens die door een initiatiefnemer bij het bevoegd gezag Wbb aangeleverd moeten worden. Zij worden als eisen en toetspunten opgenomen in de Toetslijst voor het bevoegd gezag. De essentiële gegevens bepalen wat de inhoud van een adviesproduct moet zijn, wil het adviesproduct kunnen voldoen aan de wettelijke eisen.
Saneringsverslag	Het verslag zoals bedoeld in artikel 39c van de Wbb. Dit is het verslag dat degene die de bodem heeft gesaneerd doet aan het bevoegd gezag, ook wel genoemd saneringsverslag.
Gebruiksbeperkingen	Beperkingen in het gebruik van de bodem indien na de sanering nog verontreiniging in de bodem aanwezig is. (bron: Wbb 39c, lid f). Die kunnen bijvoorbeeld inhouden dat diepwortelende beplanting of het aanleggen van vijvers in de leeflaag niet is toegestaan. Het kan ook betekenen dat gebruik voor een gevoeliger functie dan in het

saneringsplan is toegekend aan de bodem, niet toegestaan is. (bron: memorie van toelichting Wbb 2003/2004)

Toelichting:

De eigenaar, erfpachter of gebruiker van het grondgebied waar sprake is van verontreiniging als bedoeld in artikel 39d, neemt de beperkingen in het gebruik van de bodem in acht die zijn beschreven in het nazorgplan

Gefaseerde sanering	Een sanering van het gehele geval van ernstige bodemverontreiniging uitgevoerd in fasen. Hierbij wordt voorafgaand aan de eerste fase de saneringsdoelstelling vastgesteld voor het gehele geval.
Gewone sanering	Sanering van het gehele geval van ernstige bodemverontreiniging in één fase.
Immobiele verontreiniging	Een verontreiniging waarbij in het grondwater geen concentraties >T zijn aangetroffen. De betreffende verontreinigingen kunnen zowel in de bovengrond als ondergrond aanwezig zijn.
Mobiele verontreiniging	Een verontreiniging waarbij in het grondwater concentraties >T zijn aangetroffen. De betreffende verontreinigingen kunnen zowel in de bovengrond als ondergrond aanwezig zijn.
Nazorgmaatregelen	Het geheel aan technische, juridische, organisatorische en financiële maatregelen om het saneringsdoel in stand te houden, nadat dit is bereikt. (bron VKB-protocol 6004). Maatregelen in het belang van de bescherming van de bodem indien na de sanering nog verontreiniging in de bodem aanwezig is (bron Wbb 39c lid f).

Toelichting:

Met de uitvoering van de maatregelen die zijn beschreven in het nazorgplan, is belast degene die de bodem heeft gesaneerd, dan wel degene die daartoe is aangewezen in het nazorgplan, waarmee gedeputeerde staten (lees: het bevoegd gezag) hebben ingestemd.

Ontwerpgegevens	Gegevens die in de eerste plaats van belang zijn voor de opdrachtgever, de aannemer of de directie (milieukundige begeleider / processturing). Het zijn gegevens die niet vallen onder de definitie van 'essentiële gegevens' en die niet noodzakelijk zijn om de melding te kunnen begrijpen.
Raamsaneringsplan	Geen formeel begrip, komt in de Wbb niet voor. Dit wordt vaak gebruikt voor een saneringsplan op hoofdlijnen/een gefaseerd saneringsplan op hoofdlijnen. Dit type saneringsplan is vermoedelijk niet meer relevant als wordt gewerkt met de toetslijst saneringsplan.

ROSA	In het praktijkdocument ROSA (Robuust Saneringsvarianten Afwegen) worden praktische hulpmiddelen geboden voor het kiezen van een saneringsvariant en het oplossen van knelpunten in dit keuzeprocess.
Saneringsdoelstelling	= beoogd eindresultaat na sanering (onderscheid in immobiel/mobiel). Mogelijkheden: <ul style="list-style-type: none"> • multifunctioneel (voor grond: achtergrondwaarde 2000, voor grondwater: streefwaarde); • functiegericht voor immobiele verontreinigingen (maximale waarden industrie en wonen; bodemfunctieklassen generiek of specifiek) • stabiele eindsituatie voor mobiele verontreinigingen; • isoleren, beheersen en controleren.
Saneringsmethode	= saneringstechniek: de wijze van uitvoering van sanering op hoofdlijnen. Voorbeelden: ex situ (ontgraven), in situ (bijv. ter plaatse reinigen), geohydrologisch isoleren.
Saneringsvariant	=saneringsoplossing: de wijze waarop wordt gesaneerd, dit betreft de doelstelling van de sanering en de aanpak (op hoofdlijnen). Voorbeeld: de combinatie van isoleren met een leeflaag en stabiele eindsituatie na bronverwijdering en pluimsanering.
Saneringswerkzaamheden	Uitvoering/nadere invulling van saneringsmethode. Voorbeeld isoleren middels een leeflaag: ontgraven zonder bemaling van de eerste meter minus maaiveld en aanbrengen van een meter grond met een kwaliteit overeenkomstig de bodemfunctieklassen wonen.
Wkpb	= Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen

NB In de NTA 5755 zijn in hoofdstuk 3 de definities opgenomen van de diverse begrippen die zijn gehanteerd in hoofdstuk 2 en bijlage 2.

BIJLAGE 1: JURISPRUDENTIE INZAKE TOETS BEVOEGD GEZAG VAN SANERINGSPLAN AAN SANERINGSDOELSTELLING (ART. 38 WBB)

Inleiding

In de afgelopen jaren is een aantal uitspraken door de ABRS gedaan waardoor meer duidelijkheid is gekomen over de ruimte die het bevoegd gezag Wbb heeft bij de toetsing van het saneringsplan en het saneringsverslag in het kader van de instemming als bedoeld in resp. artikel 39 lid 2 en 39c lid 2 Wbb. In deze bijlage worden deze uitspraken toegelicht.

De rode draad in alle hiervoor genoemde uitspraken is dat de ABRS van oordeel is dat het bevoegd gezag het ingediende saneringsplan alleen mag beoordelen op basis van de saneringsdoelstellingen genoemd in art. 38 lid 1 Wbb.

Andere aspecten mogen niet worden meegenomen, althans niet in het kader van de vraag of er ingestemd kan worden met het saneringsplan. Dit heeft tevens gevolgen voor de ruimte die het bevoegd gezag heeft om nadere regels te stellen omtrent de gegevens die in het saneringsplan worden opgenomen (laatste volzin van het 1^e lid van art. 39 Wbb).

Uitspraken

Hieronder een korte toelichting per uitspraak die in chronologische volgorde zijn opgenomen (de volledige uitspraken zijn te vinden op www.raadvanstate.nl via het zaaknummer):

1. ABRS 18 juli 2007, 200608638/1 (instemming gefaseerd saneringsplan)

Een Friese gemeente stelt beroep in tegen de instemming door de provincie Friesland met een gefaseerde sanering van een locatie van een voormalig tankstation aan een provinciale weg. De gemeente begrijpt niet waarom de provincie het risico van grote maatschappelijke overlast veroorzaakt door het moeten verleggen van een waterleiding niet heeft meegewogen in de besluitvorming. De instemmingsbeschikking zal nadelige gevolgen met zich brengen voor de herstructurering van het gebied en eventuele werkzaamheden aan nutsleidingen. De ABRS steunt de provincie in haar verweer:

De afdeling overweegt dat de mogelijkheid van door het bestreden besluit veroorzaakte maatschappelijke overlast en nadelige gevolgen bij een mogelijke herstructurering van het desbetreffende gebied bij de besluitvorming omtrent de instemming met het saneringsbesluit geen rol kan spelen, omdat die aspecten niet de bescherming van de bodem betreffen. Deze aspecten kunnen in de onderhavige procedure derhalve niet worden getoetst.

De gemeente voerde ook nog aan dat het risico van verspreiding van de verontreiniging niet goed ingeschat was en dat het risico van meerkosten aanzienlijk was en dat de provincie ten onrechte niet aangetoond zou hebben dat die meerkosten het normale risico zouden overstijgen. Ook ten aanzien van dit (soort) aspecten haalt de gemeente bakzeil bij de ABRS:

De afdeling overweegt dat uit de tekst van art. 39 lid 2 Wbb volgt dat verweerder al dan niet dient in te stemmen met het saneringsplan zoals dat is ingediend. Bij die

beoordeling is verweerder niet bevoegd te bepalen dat, in afwijking van dat ingediende saneringsplan, een ander saneringsplan dient te worden ingediend. Dien ten gevolge heeft onderzoek naar de mogelijkheden daartoe geen zin.

2. ABRS 13 augustus 2008, 200703703/1 (instemming deelsaneringsplan)

Eén van de verweren die namens omwonenden werd aangevoerd tegen de instemming met een deelsaneringsplan is dat het deelsaneringsplan in strijd is met artikel 6.3 van de Provinciale milieuverordening (van Noord-Holland), omdat het niet een beschrijving bevat van de te nemen maatregelen om omgevings schade te voorkomen. Verder wordt gesteld dat ten onrechte geen aandacht is besteed aan de gevolgen voor de aan de te saneren locatie grenzende percelen als gevolg van het plaatsen van een permanente damwand. De omwonenden vrezen voor schade door verdroging of vernatting van hun perceel.

De ABRS wijst deze verweren af en overweegt daartoe het volgende:

Het ingediende saneringsplan dient te worden getoetst aan de bepalingen van de Wbb. Dat het deelsaneringsplan wellicht niet in overeenstemming is met een provinciale milieuverordening speelt bij die beoordeling geen rol. De vraag of er schade ontstaat als gevolg van de sanering speelt, gelet op de artikelen 38 en 39 lid 2 Wbb, evenmin een rol.

3. ABRS 25 februari 2009, 200802057/1/M2 (instemming saneringsplan)

De belangengroep 'Houd Assendelft Natuurlijk' (hierna HAN) meent dat B&W bij de instemming met het saneringsplan onvoldoende rekening heeft gehouden met de mogelijke schade als gevolg van grondwateronttrekking in het kader van de sanering van een houten fundering van nabij de saneringslocatie gelegen woningen. Uit het feit dat in de verordening Bodemsanering Zaanstad 2006 is bepaald dat het saneringsplan mede een beschrijving dient te bevatten van de te treffen (geo)hydrologische en technische voorzieningen met de gekozen dimensionering en de invloed hiervan op de omgeving, leidt HAN af dat dit een aspect betreft waarmee B&W rekening had moeten houden bij het nemen van het bestreden besluit. De ABRS denkt er anders over:

Bij een besluit krachtens art. 39 lid 2 Wbb over de instemming met een saneringsplan staat slechts ter beoordeling of de voorgestelde sanering voldoet aan de bij of krachtens artikel 38 Wbb gestelde regels. In het eerste lid van dit artikel zijn criteria genoemd waaraan de (uitvoering van de) sanering moet voldoen. Hetgeen HAN aanvoert met betrekking tot mogelijke schade aan de houten fundering van nabij de saneringslocatie gelegen woningen heeft geen betrekking op deze criteria en geeft dan ook geen grond voor het oordeel dat het college niet in redelijkheid met het saneringsplan heeft kunnen instemmen. De door HAN genoemde bepaling van de verordening Bodemsanering Zaanstad 2006 doet in dit verband niet ter zake, aangezien deze bepaling geen krachtens artikel 38 Wbb vastgestelde regel inhoudt.

Andere aspecten die ook niet in het kader van de instemmingsprocedure met het saneringsplan thuis horen zijn:

- de wijze van aanvoer van zand (pijpleidingen of vrachtwagens),
- de afbakening van het verontreinigde gebied/volledigheid van de uitgevoerde bodemonderzoeken. Dit aspect dient bij de besluitvorming omtrent ernst & spoed aan de orde te komen.

4. ABRS 27 mei 2009, 200807268/1/M2 (instemming herzien saneringsplan)

Omwonenden stellen dat B&W ten onrechte heeft ingestemd met het Herzien saneringsplan bodemsanering bedrijventerrein woonwagencentrum 'De Haere', aangezien dit saneringsplan een sterke versobering inhoudt ten opzichte van het oude saneringsplan voor deze locatie waarmee bij besluit van 19 maart 2004 is ingestemd. Dit betekent volgens de omwonenden dat het saneringsplan onaanvaardbare risico's voor hen met zich brengt. Volgens de ABRS is dit niet het geval:

Uit artikel 38 lid 1, gelezen in samenhang met artikel 39 lid 2 Wbb volgt dat het college slechts instemming aan het saneringsplan kan onthouden als niet kan worden voldaan aan het bij of krachtens artikel 38 gestelde. In hetgeen appellanten (= omwonenden) hebben aangevoerd, ziet de afdeling geen grond voor het oordeel dat niet aan artikel 38 Wbb wordt voldaan en dat het college niet in redelijkheid heeft kunnen instemmen met Herzien saneringsplan bodemsanering bedrijventerrein woonwagencentrum 'De Haere'. Dat eerder reeds is ingestemd met het uitgebreidere saneringsplan 2004 doet hieraan niet af.

5. ABRS 5 augustus 2009, 200806030/1/M2 (handhaving 39a Wbb)

Dwangsbesluit ex 39a Wbb gericht aan de saneerder, omdat gebleken is dat niet in overeenstemming met het (goedgekeurde) saneringsplan is gesaneerd. De saneerder (Boele B.V.) bestrijdt dat (onder meer) met het verweer dat hij de in het plan beschreven saneringsmethode heeft gevolgd. Hij bestrijdt niet dat de in het plan opgenomen terugsaneerwaarde voor grond en grondwater voor minerale olie (minimaal de tussenwaarde) niet is gehaald. Boele B.V. beroept zich erop dat met de gevolgde saneringsmethode - waarmee het bevoegd gezag heeft ingestemd - die terugsaneerwaarde niet gehaald kan worden. De ABRS laat het dwangsbesluit in stand:

'Naar het oordeel van de Afdeling ontslaat het volgen van de in het saneringsplan omschreven methode van saneren Boele BV niet van het behalen van de in dat plan tevens opgenomen terugsaneerwaarde. Nu onweersproken is dat deze waarde niet overall is behaald, heeft het college zich terecht op het standpunt gesteld dat de sanering niet is uitgevoerd overeenkomstig het saneringsplan waarmee het college heeft ingestemd, zodat het college in beginsel bevoegd was de last onder dwangsom op te leggen'.

6. ABRS 30 september 2009, 200806260/1/M2 (instemming met sanerings- of saneringsverslag)

Volgens één van de omwonenden had B&W ten onrechte met een saneringsverslag ingestemd, omdat de sanering niet volgens het vastgestelde saneringsplan zou zijn uitgevoerd. De sanering zou onvolledig zijn geschied, omdat langs de vloedgraaf die naast de tuin van zijn woning loopt een restverontreiniging is achtergebleven met een breedte van ongeveer een meter. Kort samengevat was het volgens deze omwonende, anders dan B&W veronderstelde ten tijde van het bestreden besluit (= instemmingsbesluit saneringsverslag) technisch wel haalbaar om deze verontreiniging te saneren. Tevens voerde hij aan dat de opvulling van de saneringskuil op onzorgvuldige wijze heeft plaatsgevonden. De afspraken die daarover met B&W gemaakt zouden zijn, zouden niet zijn nageleefd met als gevolg dat hij nu wateroverlast ondervindt omdat de afwatering in zijn tuin bijna volledig geblokkeerd is.

De ABRS wijst beide argumenten af en overweegt daarbij het volgende:

Uit artikel 38, lid 1, gelezen in samenhang met artikel 39c, lid 2 Wbb volgt dat het college slechts instemming aan het saneringsverslag kan onthouden als niet kan worden voldaan aan het bij of krachtens artikel 38 gestelde. Gelet hierop kan hetgeen in het saneringsplan is neergelegd, bij de beoordeling of voldaan wordt aan het bij of krachtens artikel 38 gestelde geen rol spelen. Evenmin zijn de technische haalbaarheid van de sanering van de restverontreiniging en de afspraken over de opvolgwijze van de saneringskuil in het licht van art. 39c lid 2 Wbb relevant.

De ABRS voegt er tevens aan toe dat als blijkt dat de sanering niet overeenkomstig het saneringsplan is uitgevoerd artikel 39a Wbb is overtreden. Hieruit volgt, aldus de ABRS, dat zelfs als het bevoegd gezag heeft ingestemd met het saneringsverslag, op grond van artikel 39a Wbb handhavend kan worden opgetreden als na afronding van de sanering blijkt dat de sanering niet overeenkomstig het saneringsplan is uitgevoerd.

N.B. In een noot van Marco Zonderland (werkzaam bij de provincie Limburg) naar aanleiding van deze uitspraak wordt opgemerkt dat de uitspraak van de ABRS wel in lijn is met de letterlijke tekst van de Wbb, maar in strijd is met de MvT bij de wijziging van de Wbb (TK 2003-2004, nr. 29462 ,pag 34 en 35), waaruit blijkt dat bij de instemming met het saneringsverslag rekening dient te worden gehouden met de inhoud en de uitvoering van het saneringsplan en eventuele voorwaarden en aanwijzingen van het bevoegd gezag. Hieruit blijkt hoe de saneringsdoelstelling van art. 38 in het betreffende saneringsgeval is geconcretiseerd. De annotator merkt voorts op dat deze uitspraak als consequentie kan hebben dat het bevoegd gezag zal moeten instemmen met saneringsverslagen die een volledige andere sanering beschrijven dan die in het saneringsplan was opgenomen, mits deze maar past binnen de criteria van art. 38. Bij de suggestie van de ABRS (zie toevoeging hiervoor) stelt de annotator de vraag hoe sterk een handhavend bevoegd gezag staat als de sanering al is afgerond en de wettelijke saneringsdoelstelling is behaald?

Nog meer voorbeelden

Toetsingsgronden:

Het bevoegd gezag moet een saneringsplan in het kader van een instemmingsbesluit toetsen aan de bepalingen van de WBB, zodat die toetsing zich beperkt tot aspecten die de bodemkwaliteit betreffen. Zo moeten bij de beoordeling worden betrokken of afgegraven verontreinigde grond zich niet verspreidt naar andere percelen (Vz. ABRvS 16 april 2004, M en R 2004-7, nr. 70), de vrees dat er stofvorming en verwaaiing van toxische stoffen zal plaatsvinden bij het storten van verontreinigde grond, puin en andere materialen vanaf een transportband in transportboten en de vrees dat door het vochtig houden van de verontreinigde grond uitloging naar de bodem zal plaatsvinden (Vz. ABRS 13 oktober 2004, M en R 2005-3, nr. 33).

Geen toetsingsgronden:

Het al dan niet instemmen met een saneringsplan is volgens de ABRvS niet afhankelijk van de vraag of dat plan bij de huidige bestemming en door de aanwezigheid van bomen wel uitvoerbaar is (Vz. ABRvS 16 april 2004, M en R 2004/7, nr. 70), op welke wijze een damwand wordt gebouwd (ABRvS 6 mei 2004, M en R 2004/7, nr. 73), schade aan woonarken als gevolg van het transport van verontreinigde grond, puin en andere materialen over water door boten die schommelingen van de woonarken veroorzaken en de waterbodem omwoelen, geurhinder, geluidhinder door een puinbreker op het te saneren terrein, visuele hinder, een inbreuk op de persoonlijke

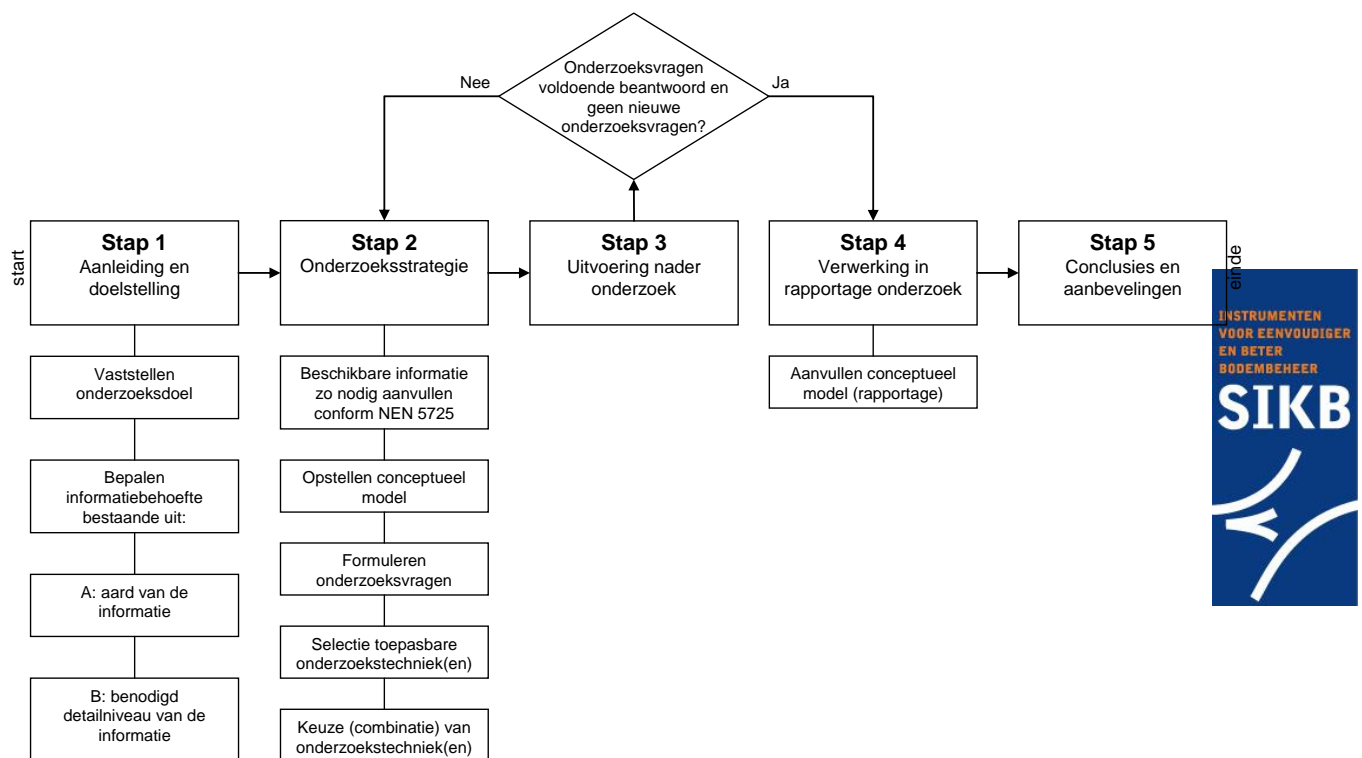
levenssfeer vanwege het langszij van de woonarken varen en aanmeren van transportboten, het feit dat de aanvulling op het saneringsplan een onvolledig beeld geeft van de voor de uitvoering van de sanering benodigde vergunningen (Vz. ABRvS 13 oktober 2004, M en R 2005/3, nr. 33), bezwaren inzake de bereikbaarheid van de percelen van appellant, explosiegevaar en zettingsgevaar (ABRS 30 maart 2005, M en R Kort 2005/5 nr. 43K), de mogelijkheid van door een bodemsanering veroorzaakte schade aan eigendommen van derden (ABRvS 7 december 2005, M en R 2006/3, nr. 48; Coevorden) en zettingsschade. Wie meent dat als gevolg van bodemsanering schade is ontstaan, kan volgens de ABRvS desgewenst een vordering instellen bij de burgerlijke rechter (ABRvS 5 april 2006, 49; Den Haag). De vraag of een saneringsplan daadwerkelijk uitvoerbaar is speelt geen rol voor zover het betreft de uitkomst van de besluitvorming in het kader van andere wettelijke regelingen (ABRvS 5 april 2006, 49; Den Haag). In een latere uitspraak lijkt de ABRvS zettingsrisico's overigens weer wel relevant te vinden (ABRvS 11 oktober 2006, nr. 200509545/1; Utrecht).

BIJLAGE 2: TOETSING PROCES VAN NADER BODEMONDERZOEK

De Toetslijst Ernst & Spoed en de NTA 5755

Iedere stap in de keten van het nader bodemonderzoek heeft zijn eigen functie en er worden andersoortige beslissingen genomen. Beslissingen die in de eerste stap worden genomen, zijn mede bepalend voor de uitkomsten in de laatste stap. Het schema in figuur B2.1 geeft een overzicht van het proces dat bij het uitvoeren van een Nader onderzoek wordt doorlopen. In dit onderdeel van de Toetslijst Ernst & Spoed worden toetspunten gegeven die op verschillende kritische punten in dit schema aanhaken.

Figuur B2.1 Processchema bodemonderzoek en tools voor de toetsing (figuur 1 uit de NTA) en koppelpunten met de NTA 5755

In het processchema van figuur B2.1 zijn de verschillende stappen in de keten van nader bodemonderzoek aangegeven. We geven een toelichting op de individuele stappen:

Stap 1

In stap 1 wordt het onderzoeksdoel bepaald op basis van een aanleiding om het nader onderzoek op te starten. Aanleiding en doel bepalen de benodigde informatie (wat wil ik weten en op welk detailniveau).

Stap 2

In stap 2 wordt de onderzoekstrategie opgesteld. Hiertoe wordt eerst een conceptueel model opgesteld op basis van de beschikbare informatie. Uit de combinatie van het conceptueel model en stap 1 volgt de ontbrekende informatie; deze vormt de onderzoeksvraag.

De onderzoekstrategie (techniekcombinatie) is vaak 'puzzelwerk' door verschillende technieken met verschillende eigenschappen 'slim' te combineren. Een onderzoekstrategie kan ook uit de toepassing van één enkele techniek bestaan.

Definitie Conceptueel model (NTA 5755, versie 4.0):

Afhankelijk van het gebruiksdoel eenvoudige tot uitgebreide schematische beschrijving en/of visualisatie van de (veronderstelde) verontreinigingssituatie (bron, aard, mate en verdeling van de verontreiniging), het systeem waarin de verontreiniging zich bevindt (geologie), welke processen van invloed zijn op de verspreiding (geochemie, (geo)hydrologie) en de receptoren van die verontreiniging (bodembeheer, bedreigde objecten)

Stap 3

In stap 3 wordt het onderzoek conform de geselecteerde onderzoekstrategie uitgevoerd. De onderzoeker beoordeelt of de onderzoeksvragen voldoende zijn beantwoord. Zo niet dan wordt de benodigde aanvullende informatie achterhaald; al dan niet door bijstelling van de strategie.

Stap 4

In stap 4 wordt de informatie geaggregeerd, wordt het conceptuele model bijgesteld, wordt een conclusie getrokken en wordt het onderzoek gerapporteerd. Ook worden gemaakte keuzen, afwijkingen en eventuele correcties hierop gerapporteerd.

Stap 5

In het onderzoeksrapport worden conclusies getrokken en aanbevelingen gedaan op basis waarvan het bevoegd gezag een besluit kan nemen.

Toetspunten

In deze paragraaf zijn uit het Processchema bodemonderzoek van de NTA 5755 (zie voorgaande paragraaf) alléén die processtappen van de NTA 5755 geselecteerd die bepalend zijn voor de beoordeling van een nader bodemonderzoek. Het betreffen de kritieke processtappen die van cruciaal belang zijn voor de kwaliteit van een nader bodemonderzoek en – indien helder vastgelegd – de kwaliteit van het nader onderzoek transparant, acceptabel en verifieerbaar maken.

Per stap worden achtereenvolgens de verschillende aspecten die daar spelen (de 'Toetspunten', zie tabel B2.1) aan de hand van vast aantal vragen (tabel B2.2) getoetst.

Indien er kwaliteitselementen zijn die al elders zijn geregeld, zijn die niet als toetspunt opgenomen. Denk hierbij aan de toets of volgens Kwalibo is gewerkt of een check of de rapportage volledig is (NTA 5755).

Tabel B2.1 Overzicht van toetspunten

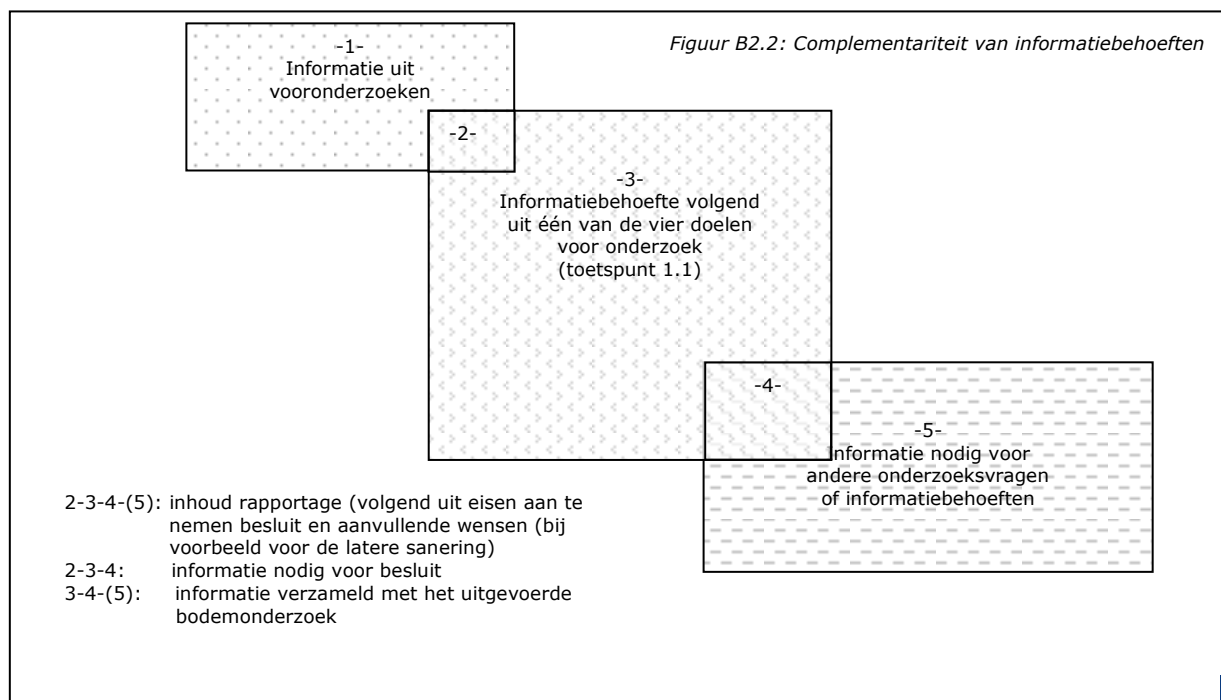
Stap 1: Aanleiding	
1.1	Is het <i>doel</i> van het onderzoek aangegeven en onderbouwd?
1.2	Is de vereiste informatie goed aangegeven en onderbouwd? A: Is de <i>aard</i> van de vereiste informatie goed aangegeven en onderbouwd? B: Is het <i>detailniveau</i> van de vereiste informatie goed aangegeven en onderbouwd?
Stap 2: Onderzoeksstrategie	
2.1	Is het conceptueel model van de verontreinigingssituatie goed onderbouwd ?
2.2	Is een goede (combinatie van) onderzoekstechniek(en) toegepast ?
Stap 3: Uitvoering	
3.1	Stemt toepassingsgebied onderzoekstechnieken overeen met feitelijke situatie ?
Stap 4: Rapportage	
4.1	Zijn er hiaten in het uiteindelijke conceptueel model van de verontreinigingssituatie en is extra onderzoeksinspanning nodig voor een verantwoord besluit?

Toetspunten per stap

In deze paragraaf worden de individuele toetspunten verder uitgewerkt.

Stap 1: Aanleiding	
Toetspunt 1.1: Is het doel van het nader onderzoek aangegeven en onderbouwd?	
Toelichting	Het doel van het nader onderzoek is direct gerelateerd aan het besluit dat een bevoegd gezag op basis van het onderzoek kan nemen. De NTA 5755 onderscheidt de volgende onderzoeksdoelen: <ul style="list-style-type: none"> - de bepaling van de omvang van de bodemverontreiniging - of al dan niet sprake is van een geval van ernstige bodemverontreiniging; - of er al dan niet met spoed dient te worden gesaneerd. - verzamelen van informatie ter onderbouwing van de te nemen herstelmaatregelen.
Waarom toetsen?	Uit het onderzoeksdoel volgt – gegeven een specifieke situatie – de vereiste informatie. Als het onderzoeksdoel niet helder is geformuleerd kan daarmee niet de juiste informatie worden afgeleid en geen toegespitst bodemonderzoek worden uitgevoerd en gerapporteerd.
Waarmee toetsen?	De NTA 5755 met daarin de onderzoeksdoelen.
Waar aan toetsen?	De NTA 5755 met daarin de onderzoeksdoelen.
Waarmee rekening houden met toetsen?	Een bodemonderzoek kan meerdere doelen hebben om in een keer achterliggende antwoorden te vinden op vragen van de opdrachtgever. Tevens wordt het mogelijk om zaken mee te nemen die pas in een later stadium van waarde zijn, bijvoorbeeld het al dan niet optreden van natuurlijke afbraak. Geredeneerd vanuit het projectdoel moet worden bepaald in hoeverre de vereiste informatie juist is ingeschat. In figuur B2.2 wordt dit visueel gemaakt.
Resultaat toetsing en hoe te gebruiken bij het eindoordeel	Als een onderzoeksdoel is gehanteerd dat niet aansluit op het te nemen besluit, is het nader bodemonderzoek naar verwachting niet geschikt dit besluit te nemen.

Stap 1: Aanleiding

Toetspunt 1.2-A: Is de aard van de vereiste informatie goed aangegeven en onderbouwd?

Toelichting

De aard van de vereiste informatie is het type informatie dat met het nader bodemonderzoek dient te worden verzameld.

De aard van de informatie kan heel divers zijn. Bijvoorbeeld: de ligging en diepte van een voormalige tank, de concentraties van verontreinigende stoffen in de bodem op verschillende plaatsen, of er zich in de bodem een aaneengesloten slecht doorlatende laag bevindt, welk deel van de onderzoekslocatie onverhard is, of er sprake is van natuurlijke afbraak van de verontreinigende stoffen in de bodem en in welke mate, etc. etc. [Bron: NTA 5755]

Waarom toetsen?

De aard van de vereiste informatie bepaalt welke onderzoeksmethoden geschikt zijn om hierin te voorzien.

Waarmee toetsen?

Het conceptueel model moet ondersteuning bieden bij de invulling van aard van vereiste informatie. Uit dit model blijkt immers welke informatie bekend is en waar hiaten (zouden kunnen) zitten.

Waarom toetsen?

NTA 5755 geeft concreet parameters die moeten worden verzameld voor de beoordeling van ernst en spoed van saneringsmaatregelen. Op hun beurt zijn deze afgeleid van de circulaire Bodemsanering.

Waarmee rekening houden met toetsen?

De vereiste informatie moet worden bepaald aan de hand van de aanleiding en doelstelling van het onderzoek. Daarbij wordt niet alleen rekening gehouden met eisen vanuit het bodembeleid maar ook met de wensen van de opdrachtgever in de specifieke situatie. Voor het besluit is echter alleen die informatie van belang die een wettelijk kader heeft.

Een belangrijk onderdeel bij het vaststellen van de vereiste informatie is de selectie van te onderzoeken verontreinigende stoffen. De onderzoeker dient zich niet te beperken tot de stoffen uit de Circulaire, maar moet op basis van de samenstelling, het gebruik en de resultaten van het vooronderzoek en verkennend onderzoek vaststellen welke parameters onderzocht moeten worden.

Resultaat toetsing en hoe te gebruiken bij het eindoordeel

Volledigheid van informatie is van essentieel belang bij de besluitvorming. Onvolledige informatie kan leiden tot een onderschatting of overschatting van probleemsituaties en een foutief besluit met betrekking tot een verontreinigingssituatie.

De in het verleden ontstane MTBE problematiek bij tankstations is een karakteristiek voorbeeld van een onvolledige stoffenscreening. Als tweede voorbeeld geven binnenluchtmetingen over het algemeen een genuanceerder beeld dan modelmatig voorspelde risico's.

Stap 1: Aanleiding

Toetspunt 1.2-B: Is het detailniveau van de benodigde informatie goed aangegeven en onderbouwd ?

Toelichting

Het betreft het vereiste detailniveau van de onderzoeksresultaten van het Nader onderzoek ofwel 'op welk detailniveau wil ik iets weten?'

De aanleiding en het doel van het Nader onderzoek bepalen de vereiste informatie en als onderdeel hiervan het detailniveau. De invulling is afhankelijk van het type onderzoeksresultaten (aard van de informatie) waar het om gaat

Waarom toetsen?

Als het nader bodemonderzoek op een te globaal detailniveau wordt uitgevoerd, bestaat de kans dat de situatie zoals die is gerapporteerd veel afwijkt van de werkelijke situatie. Mogelijk wordt dan een verkeerd besluit genomen.

Waarmee toetsen?

In de praktijk wordt het detailniveau van de vereiste informatie veelal vastgesteld op basis van deskundigheid.

Waarom toetsen?

De ervaring die met vergelijkbare gevallen is opgedaan zal veelal bepalend zijn voor het detailniveau van de vereiste informatie.

Waarmee rekening houden met toetsen?

De volgende aspecten kunnen spelen bij de bepaling van het vereiste detailniveau:

- de te verwachte heterogeniteit in de bodem;
- de wijze van voorkomen in de bodem. Denk hierbij aan bijv. zaklagen, drijfzand, preferente stroombanen, gelaagdheid in de bodem;
- zit het onderzoeksresultaat ver onder / boven het te hanteren criterium (I-waarde, volume) of vlak daarbij?

De vereiste informatie moet worden bepaald aan de hand van de aanleiding en doelstelling van het onderzoek. Daarbij wordt niet alleen rekening gehouden met eisen vanuit het bodembeleid maar ook met de aanvullende wensen van de opdrachtgever in de specifieke situatie. Voor het besluit is echter alleen die informatie van belang die vereist is op grond van de Wbb. Informatie die – gegeven de aanvullende wensen van een opdrachtgever – in de rapportage is opgenomen speelt geen rol bij de toetsing.

Vragen die gesteld kunnen worden bij de beoordeling of het vereiste detailniveau van de informatie goed is onderbouwd zijn:

- Wat is het risico als een te laag detailniveau wordt gehanteerd?
- Wie loopt hierbij het risico?
- Zijn er momenten in het latere proces waarbij gevolgen van een te laag niveau aan het licht komen en kunnen worden hersteld?
- Zijn de gevolgen van een te laag detailniveau te herstellen?

Resultaat toetsing en hoe te gebruiken bij het eindoordeel

Als het detailniveau van de vereiste informatie onvoldoende is, is mogelijk het onderzoeksresultaat onvoldoende om een besluit te nemen.

Stap 2: Onderzoekstrategie

Toetspunt 2.1: Is het conceptueel model van de verontreinigingssituatie goed onderbouwd ?

Toelichting

Het conceptueel model wordt in NTA 5755 voorgeschreven. Door het opstellen van een conceptueel model kan de bodemonderzoeker de hiaten in kennis van de verontreinigingssituatie identificeren en de noodzakelijke onderzoeksvragen formuleren. Hiermee kan het onderzoek wordt ingevuld, uitgevoerd, geïnterpreteerd en gerapporteerd. Een niet goed onderbouwd conceptueel model kan tot een foute informatie etc. leiden. Om in deze fase van onderzoek een goed conceptueel model te bouwen is in ieder geval informatie nodig die komt uit een 'uitgebreid vooronderzoek' dat is uitgevoerd volgens de NEN 5725.

Waarom toetsen?

Inzicht in de kwaliteit van het conceptueel model voorafgaand aan de uitvoering van het nader onderzoek zal meer vertrouwen geven in het conceptueel model na afloop van het onderzoek; de onderzoeksresultaten zullen onderling samenhangen en hebben geen hiaten. Hiertoe is inzicht nodig in wat zekere en onzekere parameters zijn en waarom.

Verkeerde aannamen met betrekking tot de te onderzoeken situatie kan leiden tot een verkeerde onderzoeksopzet. Als de resultaten van het nieuw uitgevoerde onderzoek worden gespiegeld aan een fout conceptueel model, is de kwaliteit van het onderzoek in totaliteit niet aan te geven.

Informatie die in een vooronderzoek hoort te worden onderzocht is minimaal nodig om voor een Nader onderzoek een adequaat conceptueel model op te stellen.

Waarmee toetsen?

- "Handreiking gebruik CSM", SKB-project in uitvoering. (CSM is engelse afkorting voor Conceptual Site Model ofwel het begrip 'Conceptueel model' zoals hier gebruikt)
- NEN 5725

Waarom toetsen?

De volgende checkpunten zijn te geven die helpen een goed onderbouwd conceptueel model op te stellen en deze hierop te toetsen:

- Gebruik meerdere bronnen. Denk hierbij aan databases als DINO, historische informatie, gebiedskennis met betrekking tot de bodemopbouw en verspreidingsgedrag, bodemonderzoeken van locaties in directe omgeving, interviews, bouwtekeningen etc.
- Geef per element in het conceptueel model aan wat de betrouwbaarheid en actualiteit is. Is dit gevisualiseerd? Bijv. als volgt: onzekere contouren met stippellijn, zekere contouren met ononderbroken lijn aangeven.
- Is rekening gehouden met heterogeniteiten? Is informatie bekend over de verwachting van de ruimtelijke representativiteit van de gebruikte informatie?
- De eisen die aan een vooronderzoek voor een nader onderzoek worden gesteld (opgenomen in de NEN 5725).

Waarmee rekening houden met toetsen?

Het conceptueel model moet geschikt zijn voor het doel waarvoor het is opgesteld.

De mate en wijze van uitwerking van het conceptueel model zijn afhankelijk van de aanleiding en doelstelling van het Nader onderzoek en de complexiteit van de verontreinigingssituatie.

Resultaat toetsing en hoe te gebruiken bij het eindoordeel

Een slecht onderbouwd conceptueel model kan leiden tot een verkeerde vraagstelling, onderzoek en weergave van de situatie. De kwaliteit van het onderzoek kan hiermee in het geding komen.

Stap2: Onderzoekstrategie

Toetspunt 2.2: Is een goede (combinatie van) onderzoekstechniek(en) toegepast?

Toelichting

De vereiste informatie zal niet in alle gevallen met één techniek worden ingevuld. De inzet van meerdere technieken is denkbaar. Iedere techniek levert een stukje informatie aan. De vraag is of de toegepaste combinatie van technieken een eindresultaat oplevert waarmee de alle vereiste informatie is gegeven.

Waarom toetsen?

De vraag is of de toegepaste combinatie van technieken de vereiste informatie kan opleveren. Het gaat hierbij of sprake is van een juiste combinatie van:

- voldoende ruimtelijke representativiteit;
- kwalitatieve en kwantitatieve metingen.

Waarmee toetsen?

De Bodemrichtlijn.nl geeft het toepassingsgebied van de technieken. Hiermee kan worden gecheckt of de toegepaste techniek(combinatie) dekkend is voor de vereiste informatie. Omdat hier ook rekening moet worden gehouden met specifieke omstandigheden zal het deels ook op basis van deskundigheid moeten worden vastgesteld.

Een motivatie in de rapportage van het Nader Onderzoek van de gebruikte (combinatie van) onderzoekstechnieken maakt een beoordeling van de onderzoeksstrategie en de betrouwbaarheid van onderzoeksresultaten eenvoudiger.

Waarom toetsen?

In de rapportage van het nader bodemonderzoek is aangegeven welke onderzoeksvragen er zijn en met welk detailniveau van informatie deze moet worden beantwoord.

Waarmee rekening houden met toetsen?

- De aard van de onderzoeksvragen;
- De specifieke omstandigheden die op de locatie gelden en het toepassingsgebied van de individuele technieken opgeteld en do's en dont's van de individuele technieken (Bodemrichtlijn.nl)
- Het detailniveau van de informatie die de techniek kan opleveren (kwalitatief, kwantitatief, nauwkeurigheid punt-, lijn-, vlak- of volumemeting, etc);
- Het aantal uitgevoerde verificatiemetingen. Technieken die bijvoorbeeld vlakdekkende globale informatie (bijv. radarsurvey) van de bodem opleveren kunnen samen met kwantitatieve puntvormige verificatiemetingen (bijv. analyse van grondmonster) een goed totaalresultaat opleveren. Als het detailniveau en betrouwbaarheid van de vlakdekkende globale informatie zeer goed is kan doorgaans met minder verificatiemetingen worden volstaan en omgekeerd. Op basis van deskundigheid kan hier een uitspraak over worden gedaan.
- Er zijn meerdere wegen die naar Rome leiden en er is een bandbreedte denkbaar in wat een goede techniekcombinatie is. Deskundigheid is daarom van belang en moet in de verantwoording in de rapportage tot uiting komen.
- De toetsing vindt alleen plaats op inhoudelijke aspecten. Er wordt hier dus niet gekeken naar kosten of praktische beperkingen gezien de terreininrichting.
- Vooral bij complexe en niet alledaagse situaties zal het erop aan komen dat consciëntieus wordt bekeken wat de toegepaste technieken toevoegen aan de benodigde informatie. De afwegingen die de onderzoeker maakt zullen de transparantie en acceptatie door de bevoegde overheid vergroten.
- Als een techniek wordt toegepast waarvoor hij niet of alleen in bepaalde gevallen geschikt is, is dat op voorhand geen reden een onderzoeksrapportage te diskwalificeren. Er zijn verschillende mogelijkheden:
  - De 'hiaten' worden opgevangen door de combinatie van een andere techniek;
  - Er zijn metingen uitgevoerd waarmee de toepassing voor dit specifieke onderzoek is gevalideerd (voor de definitie van gevalideerd zie www.bodemrichtlijn.nl);

- Het is mogelijk dat een techniek op een innovatieve wijze wordt toegepast. In dat geval dient er een goede motivering bij te worden gegeven.
- Het kan zijn dat de toepassing van de desbetreffende techniek geen cruciale rol speelt bij de doelstelling van het nader bodemonderzoek en dat de 'hiaten' die worden geconstateerd op een andere wijze (andere techniek of andere informatiebron) worden gecompenseerd.
- Er zijn twee uitersten denkbaar in het combineren van technieken:
  - De nadruk ligt te veel op kwalitatieve (veelal lijn, vlak of volumedekkend) informatie: de resultaten van het nader onderzoek zijn te 'globaal'.
  - De nadruk ligt te veel op kwantitatieve (veelal geanalyseerde monsters met puntinformatie) informatie:
    - De interpolatie tussen de puntmetingen is onbetrouwbaar;
    - Het nader onderzoek is niet efficiënt uitgevoerd (dit is geen criterium om een onderzoek af te wijzen maar een pleidooi een optimum te zoeken)

Relevantie voor eindoordeel

De toetsing levert op of al dan niet van een goede combinatie van technieken gebruik is gemaakt (kan hier op enige wijze de gevraagde informatie mee worden verkregen?) en zijn de technieken in een juiste verhouding (bijv. kwalitatief en kwantitatief) toegepast. Als niet-gevalideerde technieken zijn toegepast, dan moeten de resultaten met de nodige reserves worden beoordeeld. Als niet-geschikte technieken zijn toegepast, dan kan het nader bodemonderzoek normaal gesproken niet de vereiste informatie opleveren.

Stap 3: Uitvoering

Toetspunt 3.1: Stemt toepassingsgebied van de onderzoekstechnieken overeen met feitelijke situatie?

Toelichting

Gevalideerde onderzoekstechnieken hebben een vastgesteld toepassingsgebied. Op basis van een vooronderstelling of een techniek toepasbaar is, wordt deze ingezet. Mocht na uitvoering van het nader onderzoek blijken dat de vooronderstelling niet juist was, dan kan dat gevolgen hebben voor de bruikbaarheid van de onderzoeksresultaten.

Waarom toetsen?

Indien technieken worden toegepast buiten het vastgestelde toepassingsgebied, zijn de resultaten niet betrouwbaar. Dit kan (maar hoeft niet) negatieve gevolgen hebben voor de kwaliteit van het gerapporteerde nader bodemonderzoek.

Waarmee toetsen?

In de Bodemrichtlijn.nl is voor een aantal technieken het toepassingsgebied aangegeven. Als volgens de BRL SIKB 2000 wordt gewerkt, moet worden aangegeven of de toepassing van de technieken heeft plaatsgevonden binnen het toepassingsgebied van de techniek [*nadere afstemming met BRL 2000 nodig*]. Afwijkingen dienen in de rapportage van het bodemonderzoek te worden opgenomen.

Waarom toetsen?

De techniekspecificaties die in de Bodemrichtlijn.nl zijn opgenomen. In geval gebruik is gemaakt van technieken die niet in de Bodemrichtlijn.nl zijn opgenomen zal door een onafhankelijk verificatieonderzoek – in geval verkeerde onderzoeksresultaten majeure gevolgen kunnen hebben – moeten worden bevestigd wat het detailniveau en betrouwbaarheid van de informatie is. Dit dient in de rapportage van het bodemonderzoek te worden vastgelegd.

Waarmee rekening houden met toetsen?

- De toepassing van de techniek kan in bepaalde gevallen worden verdedigd als eventuele onzekerheden zijn gecompenseerd
- Zijn er alternatieve technieken beschikbaar die wel toepasbaar zijn en vergelijkbare resultaten opleveren?
- Zijn er kwaliteitsgaranties in de uitvoeringsfase gegeven.
- Zijn de resultaten van de niet-gevalideerde techniek van doorslaggevend belang bij het eindoordeel over het totale onderzoek.
- Hoe groot is het risico als de toegepaste techniek niet geheel de juiste resultaten heeft opgeleverd en zijn er op een later moment nog herstelmogelijkheden zonder dat er grote schade is opgetreden.
- Zijn er buiten de toepassing van de techniek in de sector bodemonderzoek (in Nederland) positieve ervaringen met de techniek opgedaan en is hier rekenschap van gegeven.

Relevantie voor eindoordeel

Technieken die worden toegepast buiten het toepassingsgebied van die techniek leveren mogelijk niet betrouwbare informatie op. Afhankelijk van de relevantie van de desbetreffende informatie voor het totale nader onderzoek kan dit gevolgen hebben voor de kwaliteit van gehele onderzoek.

Stap 4: Rapportage

Toetspunt 4.1: Zijn er hiaten in het uiteindelijk conceptueel model van de verontreinigingssituatie en is extra onderzoeksinspanning nodig voor een verantwoord besluit?

Toelichting

De verzamelde en geïnterpreteerde informatie levert een aangevuld conceptueel model van de verontreinigingssituatie op. De aard van de verzamelde informatie en het verkregen detailniveau kan afwijken van wat was beoogd. Er zijn veel verschillende mogelijke oorzaken voor afwijkingen:

- niet geconstateerde fysieke belemmeringen voor onderzoek (beton/puin, funderingen, kabels, veiligheidszones etc)
- toepassingsgebied van techniek(combinatie) blijkt af te wijken
- afwijking van acceptatiecriteria derden (bv conserveringstermijnen laboratoria)

Het ontbreken van informatie of afwijken van het detailniveau of een lagere dan beoogde betrouwbaarheid van de informatie hoeft niet direct te betekenen dat het resultaat van het onderzoek afgekeurd moet worden. Er kunnen acceptabele beweegredenen zijn waarom de ontbrekende informatie niet te achterhalen is of niet nodig is.

Waarom toetsen?

Als de verkregen aard van de informatie of het verkregen detailniveau afwijkt van hetgeen was gewenst of de betrouwbaarheid van de informatie achter is gebleven, is het noodzakelijk om te evalueren of aanvullende informatie verzameld moet worden of dat het besluit kan worden genomen op basis van de verkregen informatie.

Waarmee toetsen?

De aard van de vereiste informatie en het vereiste detailniveau worden gemotiveerd in de onderzoeksopzet. De tekortkomingen in het resultaat van de toegepaste onderzoeksopzet worden geïdentificeerd aan de hand van een vergelijking tussen het conceptuele model 'na afloop' in het onderzoeksrapport en de aanvankelijke onderzoeksopzet. In de rapportage wordt ten behoeve van de toetsing het volgende beschreven:

- de aanvankelijke onderzoeksopzet;
- het bijgewerkte conceptuele model;
- geconstateerde afwijkingen ten opzichte van het model 'vooraf';
- oorzaken en gevolgen van de afwijkingen voor het onderzoeksdoel;
- inzicht in wat de vereiste inspanning betekent in termen van bijvoorbeeld tijd, kosten en overlast
- inzicht in risico's als zonder de extra onderzoeksinspanning een besluit wordt genomen. Hierbij wordt opgemerkt dat er altijd restrisico's zullen bestaan en ervaring is opgebouwd met wat acceptabel is.

Waarom toetsen?

De aard van de vereiste informatie en het vereiste detailniveau zijn opgenomen in de onderzoeksopzet. Toetsing vindt plaats aan:

- redelijkheid en billijkheid. Is het redelijk en billijk om de eventuele ontbrekende informatie te (laten) verzamelen. Hierbij dienen de inspanningen in proportie met belangen te worden gewogen. Praktische beperkingen of eventuele nadelige invloeden (Doorboren van kostbare vloeistofdichte vloer? Stopzetten productieproces?) kunnen hierin een bepalende invloed hebben.
- Technische mogelijkheden: is het überhaupt technisch mogelijk de ontbrekende informatie te verzamelen?

De toetsing en eventuele acceptatie van de afwijking zal moeten plaatsvinden met de ervaring en het deskundige oordeel van de toetsers.

Waarmee rekening houden met toetsen?

Geen bijzonderheden.

Resultaat toetsing en hoe te gebruiken bij het eindoordeel

Het is niet mogelijk om algemene regels te stellen met betrekking tot afwijkingen van de aard van de vereiste informatie en het vereiste detailniveau van de informatie. Bij het eindoordeel moet de consequentie van de afwijking goed gewogen worden. Mits goed gemotiveerd hoeven afwijkingen niet te leiden tot het verwerpen van resultaten.

